

157/37

Rakennus=Järjestys

Helsingin kaupungille,

ulosannettu 9 p:nä Kesäkuuta 1875.

Sisällysluettelon ja registerin kanssa.

Helsingissä,

J. C. Trenchell'in ja Pojan kirjapainosssa, 1875.

G. W. Edlund'in kustannuksella.

maka-

01.

ehdas-,
Touko-
s niine

kasiini-
virjaan.

a pitää
ka ovat
rajasta

rannen
isompi.

huone-
suntoja
lä pal-
lla ole-

Tehdastontille saa myös rakentaa ainoastaan makasiinin

Sisällys:

I Artikkeli.	Kaupungin jaosta, tonttikirjasta ja tontinmittauksista	1—9 §§.
II Artikkeli.	Kaupungin rakennustamasta	10—40 "
III Artikkeli.	Munta waarinotettavaa rakennustöissä	41—56 "
IV Artikkeli.	Oleisista rakennuksista	57—60 "
V Artikkeli.	Kaduista ja toreista, niiden laittamisesta ja voimassa-pidosta	61—66 "
VI Artikkeli.	Oleisiä sääntöjä	67—72 "

Keisarillisen Majesteetin Korkaassa Nimesjä,

Hänen Suomen Senaatinja

ulosantama

Rakennus-järjestys

Helsingin kaupungille.

I Artikkeli.

Kaupungin jaosta, tonttikirjasta ja tontinmittauksista.

1 §. Helsingin kaupunki, jolle Keisarillinen Majesteetti 28 p:nä Maaliskuuta (9 p:nä Huhtikuuta) 1875 armossa on wahwistanut rakennus-suunnitelman, jaetaan rakennustaman suhteen warsinaiseen kaupunkiin ja esikaupunkeihin.

Warsinaisena kaupunkina on ensimmäinen, toinen, kolmas ja kahdeksas kaupungin-osa, joista ensimmäinen kaupungin-osa rajoittuu etelässä kauppatoriin, pohjassa ja idässä pohjois-satamaan ja lännessä Unioninkatuun; toisen kaupungin-osan rajana on Unioninkatu idässä, esplanadit etelässä ja lounassa sekä yleinen kävelypaikka (Kaisaniemen puisto) pohjassa; kolmanteen kaupungin-osaan kuuluvat kaikki korttelit etelään ja itään päin sanotuista ja esikaupungin-esplanadeista aina Obserwatoriumin tahti Ulrikaporin wuoreen asti; sekä kahdeksanteen Katajannokan korttelit.

Esikaupunkeihin luetaan: neljäs kaupungin-osa, sisältävä korttelit lounanpuolella Läntisestä Henrikinkadusta ja luoteenpuolella Bulewardinkadusta; viides kaupungin-osa: kaikki korttelit kaakonpuolella Bulewardinkadusta ja lounanpuolella esikaupungin-esplanadeista aina Punawuoren- ja Katakatuihin asti; kuudes kaupungin-osa: korttelit viidennen kaupungin-osan ja Punanokan esplanadin välillä; sekä seitsemäs: korttelit itään päin Punanokan-esplanadista sekä astronomillisen obserwatoriumin ja kirurgillisen sairashuoneen tonteista.

2 §. Waikka kaupungin rakennus-suunnitelman ulkopuolella olewina, ovat ne rakentamiseen määrättyt areenat tontit, jotka ovat kaupungin ulkolinjain wieressä, tämän Rakennusjärjestyksen määräysten alaisia sekä luetaan siinä suhteeseen.

Tehdastontille saa myös rakentaa ainoastaan makasiinin

maka-

01.

ehdas-,
Touko-
s niine

kasiini-
kirjaan.

a pitää
ka ovat
rajasta

rannen
isompi.

huone-
suntoja
lä pal-
lla ole-

teessa esikaupunkeihin. Mutta kartanorakennusten laadusta kaupungin alle kuuluvalla maalla ja siellä arennille annetuilla tiloilla saa Majistraati kussakin eri tapauksessa, ilmaantuvain asianhaaran mukaan ja rakentajankin mielen-
tekoa warteen ottamalla, määrähylsen antaa.

3 §. Tonttikirjaa, laitettuna eri päällysnimillä wapaista ja epäwapaista tontteja warten, tulee Kaupungin-insinöörin kirjoittaa kahdessa kappaleessa ja sen pitää sisältää, kaupungin-osan, korttelin ja numeron alla, kaikki jo rakennuksella warustetut tai wastedes rakentamiseen määrättyt kaupungin tontit, täydellisellä osoituksella kunkin sellaisen tontin pituudesta, leveydestä ja pinta-alasta sekä omistajasta tai haltijasta. Tontteja, jotka kuuluvat kruunulle tai julkisille wirastoille ja laitoksille, ei myöskään saa jättää pois tonttikirjasta, jolla on todistawa woima tontin asemaa ja suuruutta koskeissa kysymyksissä. Yksi kappale tonttikirjaa säilytetään hnnä kaupungin rakennussuunnitelman karttain ja niihin kuuluvain karttakertomusten kanssa Majistraatin arkistossa; toinen kappale sitä on Kaupungin-insinöörin hallussa.

4 §. Jos uudisrakennus, olipa asuin- tai ulkohooneus, tulee jollekin tontille tehtäväksi, määrää Majistraati tontin mitattawaksi Kaupungin-insinöörin kautta, joka, määrähylsen käteensä saatuaan, wiipymättä pankoon määräjän siihen toimitukseen ja antakoon siitä ilmoituksen hakijalle, jonka tulee vähintäänkin neljää päivää ennen mittausta, kaupunginpalwelijan kautta, antaa samallinen tieto naapureille eli kaikille niille, joilla on tontteja samassa korttelissa. Jos hakija ja naapuri, waikka owat asianomaisesti kutsutut, jäävät toimitukseen tulematta, ei se saa estää toimituksenpitäjän mittaamaan rupeamasta. Kahdessa wiikossa mittauksen tapahtumisen jälkeen pitää siitä tontin-omistajalle annettaman täydellinen toimituskirja, sisältävä tontin pituuden, leveyden, pinta-alan ja kulmat, sekä tontin asemapiirros, osoittawa niin siihen rakennetut huoneukset kuin lähitonttein rajoilla oswat rakennuksetkin, ilmoituksen kanssa niiden laadusta asuin- tai ulkohooneita ollen ja mistä rakennus-aineesta owat tehdyt, sekä läheiset kadut ja tarpeellisen siwupiirroksen maan kallawuudesta warsinakin kadun warrella, jonka waakituslinja on selwästi merkittävä, niin myös selityksen pohjaweden korkeudesta kellarin-pohjain mahdollisen sywyhden suhteen ja mitenkä wedenlasu tontilta helpoimmin ja luotettawimmin voidaan saada.

Jos tontti on viimeisinä kymmenenä wuotena mitattu, ei uutta mittausta tarwita, ellei omistaja tai joku naapureista sitä waadi.

5 §. Maan mittaaminen, jossa kaikki matkat ja pinnat otetaan wakaasuuntaiseksi, waikka maa on epätasainenkin tai kallawa, alotetaan siitä kadusta tai awoimesta paikasta, jonka warrella tontti on, sekä toimitetaan yhä edelleen ilmoitteiden mukaan kaupungin tonttikirjasta ja siitä tontin mittarinkirjasta, joka viimeiseksi on ulosannettu. Jos ei semmoista mittarinkirjaa ole tai se ei pidä yhtä tonttikirjan ja tontin oikean alan kanssa, tulee toimitusmiehen yhtä mittaa tutkia koko kortteli, selwän saamiseksi siitä, owatko muut tontit sen kokoisia kuin pitää. Jos nähdään laidan niin oswan ja puheena oswalle tontille jääpi se laweus, kuin tonttikirjan mukaan sille tulewa on, ulosantakoon toimitusmies mittarinkirjan, mutta muussa tapauksessa pitää hänen ilmoittaa asian laita Majistraatille, joka, asianomaisia kuulustettuan, ryhtyy tarpeelliseen ojennukseen sekä sen mukaisesti ulosannattaa mittarinkirjan ja maalla rajoituttaa tontin oikean piirin.

6 §. Mittarinkirjaan, joka, toimitusmiehen allekirjoitamana, on, kahdeksan päivän kuluessa maalla tapahtuneen toimituksen päätöksen-saamisen perästä, Kaupungin-insinöörin pidettävä hakijan saatawilla, pitää oswan otettuna toimituspäivä, tontin silloinen omistaja ja numero sekä se kortteli, jossa, ja se katu, jonka warrella tontti on, kuin myös tontin jalkamittainen pituus ja leveys sekä neliöjalallinen pinta-ala. Mittarinkirjaan liitetään Kaupungin-insinöörin, ilmoitetun mittamäärän mukaan, tekemä asianmukaisesti wäritetty asemakartta tontista ja sen likimmästä ympäristöstä; ja pitää tämän kartan olla warustettu täydellisellä päällysnimellä.

Jos tontti samalla on arwattawa, tulee toimitusmiehen tutkia myöskin maan laatu sekä mittarinkirjassa osoittaa tontilla oswain eri maanlaatuojen laweus ja arwo; nämät lawendet owat myös asemakartalle asianmukaisesti merkittävät.

7 §. Jos kaupungille kuuluwa tontti on yksitykselle miehelle rakentamista warten luowutettawa, niin Majistraati mittauttakoon ja arwantakoon tontin, sillä tawoin kuin edellisissä §§:ssä tarkemmin on sanottu, kuitenkin niin, että yksi Majistraatin-jäsen ja yksi Kaupungin-waltuusmiehistä owat

maka-

01.

ehdas-,
Touko-
s niinekasiini-
kirjaan.n pitää
ka ovat
rajastanannen
isompi.huone-
suntoja
lä pal-
lla ole-

arviossa osallisina. Sen perästä ja mittarinfirjan Majistraatiin tultua ulostarjotaan tontti julkisella, asianomaisesti kuulutetulla, Majistraatin edessä pidettävällä huutokaupalla enimmän maksawalle, mutta jos ei siinä tarjota enempää hintaa kuin tontille yllämainituksa arwionpidossa pantu arwo on, niin Majistraati sille, joka tonttia on pyytännyt, luowutakoon sen lunastusta vastaan, joka vastaa sanottua arwoa, taikka, kun puhe on arentitontista, äskemmainituksa järjestyksessä määrättyä wuotuista arentimaksua vastaan. Mittaus ja arwous on aina ostajan kustannettava, mutta jos huutokaupassa ei tehdä otollista tarjousta ja se, joka tonttia on pyytännyt, ei tahdo suorittaa sanotulla tavalla määrättyä lunastusta tahi arentimaksua, tulee hänen kuitenkin wastata mainittu kustannus. Kun tontti näin rakentamiseen annetaan, pitää ostajan myöskin saada Majistraatilta tieto siitä welwollisuudestaan, että tontille tulee asianmukaisesti rakennetuksi 49 §:ssä määrätyn ajan kuluessa ja siinä pannon seuraamuksen uhalla.

Tontti, jonka kaupunki luowuttaa krunulle tahi julkiselle laitokselle, on myös mitattawa ja arwattawa sillä tavalla kuin tässä edellä on säädetty.

8 §. Joka ei tyydy pidettyyn tontinmittaukseen, hänen pitää neljäsfatoista päiwässä sen jälkeen kirjallisesti esitellä muistutuksensa Majistraatille, joka asian tutkioon ja päättävön.

9 §. Tontin halkaisemista tahi lohkomista vähemmäksi alaksi kuin wiisikolmatta-tuhatta kassijalkaa warsinaisen kaupungin piirissä ja neljätuhatta kahdeksanjalkaa neliöjalkaa esikaupungeissa älköön tästedes sallittako, jos ei siihen rakenneta tahi jo ole rakennettu ainoastansa kiwihuoneuksia, ja jokainen tulewa tontti saa pihamaaksi vähintäänkin kolmeakymmentä jalkaa lewyhdelleen ja niin paljon enempää pituudelleen, että pinta-ala tulee olemaan kumminkin tuhat kahdeksanjalkaa neliöjalkaa, sekä siihen laiteta erinäistä ajoporttia. Jos joku tahtoo yhdistää ja yhdeksi kartanoksi rakentamalla panna kaksi tahi useampia tontteja, on lupa siihen kirjallisesti anottawa Majistraatilta, jonka tulee lähettää anomus hnnä oman ja Kaupungin-waltuusmiesten lausunnon kanssa Kuvernöörille, jonka perästä Kuvernööri jättää asian hnnä oman lauseensa kanssa Senaatin Talous-Osaston ratkaistawaksi.

II Artikeli.

Kaupungin rakennustawasta.

10 §. Sekä warsinaisessa kaupungissa että esikaupungeissa ovat tontit sen rakennusaineen suhteen, jota rakentamisessa saapi käyttää, jaetut seuraaviin kolmeen luokkaan, nimittäin:

a) tontit, joissa kaikkein rakennusten ilman eroituksetta pitää olla kiwihuoneuksia;

b) tontit, joissa kumminkin kadun tahi torin warrella olevain huoneusten pitää olla kiwestä, mutta muut kartanorakennukset saadaan tehdä myöskin kalkkiseoksesta tahi pystypyhäineistä tiilitähtöksen kanssa (sakwärfki-huoneuksia), sekä

c) tontit, joissa kaikki kartanorakennukset saawat olla puusta.

Ensimmäiseen näistä luokista kuuluvat:

ensimmäisessä kaupungin-osassa kaikki tontit Kaupatorin ja Rauhankadun välisissä kortteleissa;

toisessa kaupungin-osassa kaikki tontit Unioninkadun ja Fabianinkadun välisissä sekä Pohjois-Esplanadin kadun ja Aleksanderinkadun välisissä kortteleissa;

kolmannessa kaupungin-osassa tontit Vänsi-Rajin ja Kasarminkadun välillä, sekä

kahdeksanneskaupungin-osassa eli Katajanokalla kaikki niin hywin asuinhuoneuksia kuin makasiinirakennuksia warten määrättyt tontit.

Toisen luokkaan taas luetaan, mikäli eiwät jo ole ensimmäiseen luokkaan pantuina:

ensimmäisessä kaupungin-osassa kaikki tontit pohjoispuolella Rauhankatua sekä kahden puolen Nikolain-, Marian- ja Elisabetinkatuja olevat tontit, niin myös tontit Unioninkadun warrella;

toisessa kaupungin-osassa tontit pohjoispuolella Aleksanderinkatua ja Itäisen Henrikinkadun warrelliset Aleksanderinkadusta chausseaan (kiwitiiehen) asti;

kolmannessa kaupungin-osassa lännenpuolella Kasarminkatua sekä esplanadin ja Wälitorin kohdalla olevat tontit;

neljännessä kaupungin-osassa Väntisen Henrikinkadun ja Bulewardinkadun warrella olevat tontit;

maka-

01.

ehdas-,
Touko-
s niine

kasiini-
kirjaan.

n pitää
ka ovat
rajasta

nannen
isompi.

huone-
suntoja
lä pal-
lla ole-

Tehdastontille saa myös rakentaa ainoastaan makasiinin

viidennessä kaupungin-osassa Bulewardinladun ja esikaupungin-esplanadin warrelliset tontit; sekä lopuksi kaikki tontit jonkun torin wieressä. Kolmanteen luokkaan luetaan kaikki muut tontit niin warsinaisessa kaupungissa kuin esikaupungeissakin.

11 §. Senlaatuksia laitoksia, jotka waatiwat alinomaista ja kowaa lämmittämistä, niinkuin walinpajoja, polttouuneja, terwa-, öljy-, tali-, meriraswa-, wernissa- ja soferikeittiöitä, saapi kaupungin linjain sisäpuolella olla ainoastansa sen syrjäisimmässä osissa ja waan kiwihuoneuksissa, joiden lattiat owat tiwestä ja wälikatot holwattut tahi joissa waan on ulkokatto, jos koko kattorakennus tehdään syttymättömistä aineista. Sama laki olkoon tulitikkutehtaista.

12 §. Leipohuoneet, polttimot, imellyshuoneet ja juomatehtaat, joissa tawaraa walmistetaan yli kotitarpeen, niin myös pajat, kiuwuu- ja puferrushuoneet, hleiset saunat ja pesotuwat, apteekin-laboratoriumit sekä kaikki semmoiset laitokset, jotka käywät höyrykoneella, olkoot luvallisia kaupungin sisemmissäkin osissa, mutta owat aina, kun ne kaupunkiin sijoitetaan, laitettawat kiwihuoneuksiin sekä warustettawat kiwilattioilla ja holwatuilla wälikatoilla tahi ainoastansa ulkokatoilla samallaista aineista, kuin 11 §:ssä sanotaan.

Samoin olkoot wärjäyshuoneet sekä nikkarin-, waunumaakarin ja astiantekijän-werstaat kaupungin sisäosissa sallittuja ainoastansa jos owat laitettut hormi-takallisiin kiwihuoneuksiin sekä warustettut ei ainoastansa kiwilattialla, jonka päälle kuitenkin saa panna irtonaisen lautalattian, waan myös wälikatolla, joka on joko holwattu taikka sawilaastittu taikkapa rautapellillä peitetty. Syrjäisemmissä kaupungin osissa mahdettakoon kuitenkin sellaisia werstaita eli työhuonista asettaa puuhuoneuksiinkin, sillä ehdolla, että huoneiden seinät ja katot sisäpuolelta joko sawilaastitaan taikka rautapeltisellä peitteellä warustetaan ja semmoisina tarpeenmukaisesti woimassa pidetään. Ja on Kuvernöörin asiana Majistraatia kuulustettuanza määrätä, mitä waranpiteitä waarintottamalla, tulenwaaran estämiseksi, muita hantwärfkejä kaupungissa harjoitettakoon.

Kaupungin linjain piirissä ei tästedenes saa pajaa laittaa wähemmän kuin kahdenkymmenen jalan matkan päähän puu- tahi

tiilitäytös-huoneuksista. Missä semmoinen laitos jo löytyy tahi wastedenes asetetaan, on se wälttämättömästi warustettawa sawujohdolla hormien kautta ja senlaatuksella takanpiipulla, että siitä ei pääse kipeniä lentelemään.

13 §. Tuulimyllyjä, köysitehtaita, nahanparffioita ja teurastushuoneita ei saa kaupungin linjain piiriin laittaa. Ulkoon myöskään muita sellaisia laitoksia, joista lähtee pahaa hajua, tästälähin asetettako muualle kuin kaupungin syrjäisempiin osiin.

14 §. Tontin kaikki rakennukset owat parhaastansa asetettawat tontin siwuille, kuitenkin niin, että ainoastansa kiwihuoneuksia, ilman katonlapeata toiselle tontille päin, saa rakentaa pitkin tontin sisäpuolisia rajalinjoja, jota wastoin ne kiwihuoneukset, joiden katonlapea on toiselle tontille päin, ja hlinallaan muunkin laatuksiset luvalliset huoneukset pitää niillä tontin siwuilla, missä toinen kartano on wieressä, rakennettaman wähintäänkin wiiden jalan päähän rajasta.

15 §. Tontille rakennettaessa pitää, miten suinkin mahdollista on, jätettämän tilaa kulkuwäliksi jonkun toisen rajakartanon kanssa; mutta muutoin rakennettakoon tontin kaikille puolille kiwi-, kalkkiseos- tahi tiilitäytös-huoneuksia. Jos kartanorakennuksena on kokonansa tahi jossikin osaksi puuhuoneuksia, pitää yksi siwu rajatontille päin jätettämän rakentamatta wähintäänkin neljänkymmenen jalan pituudelta ja tontin sisäpuolelle päin wiidenkymmenen jalan leveydeltä. Ja on kussakin tapauksessa Kuvernöörin asiana, Majistraatin ehdoituksen jälkeen rakennus-piirustusten sisäänlähettämisen ohessa, tutkia, millä puolella tämän awonaisen paikan on oleminen; ollen tämä säännös noudatettawa myöskin kaikkein niiden tonttien suhteen, joihin jo on puuhuoneuksia rakennettu, kun jonkin suuremman uudisrakennuksen tekeminen puheeksi tulee, joko sattuneen tulipalon wuoksi taikka muusta syystä, sekä uusi järjestäminen katsotaan tarpeelliseksi ja tilaisuutta semmoiseen järjestämiseen sekä tarpeelliseksi nähtyä awopaikkaa naapurin tontin puolelle woidaan saada jonkin vanhemman puuhuoneuksen poisottamisella. Jos joku tahtoo rakentaa huoneuksen tiwestä samalla tontilla olewaan tyhjään paikkaan puuhuoneusten wälillä, olkoon siihenkin lupa, samoin kuin vanhempain puuhuoneusten sijaan tontille saa rakentaa kiwihuoneuksia.

maka-

01.

tehdas-,
Touko-
s niinekasiini-
zirjaan.n pitää
ka ovat
rajastanannen
isompi.huone-
suntoja
lä pal-
lla ole-

Tehdastontille saa myös rakentaa ainoastaan makasiinin

16 §. Semmoisille tonteille, joihin saa rakentaa ainoastaan kiivihuoneuksia, mahdettakoon kuitenkin seuraavia vähempiä rakennuksia puustatin tehdä, nimittäin:

a) kairon-päällysrakennuksia; b) puutarhain kystimajoja, mutta ei pitempiä eikä leveämpiä kuin kuusitoista jalkaa ja enintään kymmentä jalkaa korkeita maasta rästääsen asti; c) balkongeja ja vähempiä werandoja; d) awoimia katoksia eli wajoja pylwäiden päällä, joiden korkeus ei saa nousta yli kymmenen jalan ja joissa älköön halloja tahi muita puutawaroita säilytettävä neljänkymmenen markan sikon haastolla. Nämät katokset, jotka ovat katettavat matalalla pelkällä tahi muusta 33 §:n mukaan luvallista kate-aineesta oloalla katolla, olkoot, jos niin tahdotaan, laudoitetut eli paneilatut yhdestä, kahdelta tahi kolmelta puolelta, mutta niitä ei saa minikään syyn warjolla sulkea porteilla tahi ovilla, samoin kuin ei niihin myös millään ehdolla saa laittaa tulipesää, kaitti neljänkymmenen markan sikon uhalla.

17 §. Semmoisilla tonteilla, joissa puuhuoneukset ovat luvallisia, mahdettakoon, jos niihin kiivihuoneuksia rakennetaan, näihin huoneuksiin, joita ei saa rakentaa korkeammiksi kuin kahdenkertaisiksi, laittaa puiset porstuat, podetit eli katosraput ja ulkoraput, jotka tulevat korkeintaan neljän jalan lewyisiä, ja näiden porstuain ja rappujen katoiksi käytettävöön semmoisia aineita, jotka 34 §:n mukaan ovat puuhuoneuksille sallittuja.

18 §. Tontin asuinhuoneukset ovat parhaastansa rakennettavat kadun tahi torin warrelle; ulkokuoneukset taas tontin sisäsiwulle. Missään tapauksessa ei saa makkihuoneusta eikä sotasuojaa laittaa tahi pitää kadun tahi torin warrella; mutta jos jonkin muun laatuinen ulkokuoneus on rakennettu tontin ulkosiwulle, niin että siinä on owet ulospäin, olkoon kumverndörillä walta tutkia, saadaanko sellaisia owia vielä edespäin pitää.

19 §. Missä ei tontin siwulla ole huoneuksia, on se aidattawa vähintäänkin kahdeksan jalan korkeisella keweällä puuplankulla (lauta-aidalla); kadun tahi torin kohdalla saa tänä aitauksena, jos sisäpuolelle on puutarha laitettu, olla läwellinen pistoaita eli itaketti.

20 §. Kullakin tontilla, jos ei siihen rakenneta pelkkiä kiivihuoneuksia, pitää paitsi ajoporttia myöskin eri porttipaikka laitettaman jollekin rajalla olewalle palokujalle päin. Tontilla, johon ainoastansa kiivihuoneuksia rakennetaan, on paitsi ajoporttia myöskin laitettava läpikäytävä jollekin rajatontille päin tahi, missä ei niin woi tapahtua, kadun puolelle. Ajoporttia älköön muulla tawalla päältä rakennettako kuin kiiviholwilla.

21 §. Keskelele pihamaata älköön mitään huoneusta rakennettako, waan pitää jokaiselle tontille, johon ei tehdä pelkkiä kiivihuoneuksia, jätettämän awoin, joka paikasta yhtäjaksoinen, vähintäänkin kahdentuhannen yhdensadan kuudenkymmenen neliöjalan kokoinen piha. Jos tontille rakennetaan ainoastaan kiivihuoneuksia, saa pihan ala olla vähempikin, niinkuin 9 §:ssä on sanottu.

22 §. Kiivihuoneus, olipa siinä asuin- tahi ulkokuoneita, mahdettakoon rakentaa yhden tahi useamman huonekerran korkeiseksi, ja saadaan rakentaa yhteen toisen kiivihuoneuksen kanssa läheisellä tontilla, ellei rakennuksen weskatto tule kallattamaan naapurin huoneuksen puolelle.

Kun kiivihuoneukset eri tonteilla näin rakennetaan yhteen, ovat huoneuksien ullakot erotettawat toisistansa vähintänsä kahdentoista tuuman paksuisella turwamuurilla, jonka on kohoaminen kahdeksantoista tuumaa ylempiä ulkokattoa ja joka on katettava rauta- tahi muulla metallipellillä.

Samalla tontilla woipi kiivihuoneuksen ylimalkaan rakentaa siinä ennestään olewan, kiwestä, kalkkiseoksesta, pysty- aineista tahi puusta tehdyn huoneuksen kanssa yhteen.

23 §. Kalkkiseos-, tiilitähtös- tahi puuhuoneuksia älköön samalla tontilla rakennettako suuremmalle alalle kuin wiisituhatta neliöjalkaa kutakin asuinhuoneusta kohti ja kalkkituhatta neliöjalkaa kutakin ulkokuoneusta kohti; mutta jos kalkkiseos- tahi tiilitähtös-huoneus rakennetaan yhteen puuhuoneuksen kanssa, pitää niiden wäliin tehtämän vähintäänkin kalkkitoista-tuumainen palomuuuri.

24 §. Asuinhuoneusta kalkkiseoksesta tahi pystypuista tiilitähtöksen kanssa sekä asuinhuoneusta puusta, josko se sa-

maka-

01.

tehdas-,
Touko-
s niinekasiini-
kirjaan.n pitää
ka ovat
rajastanannen
isompi.huone-
suntoja
lä pal-
lla ole-

Tehdastontille saa myös rakentaa ainoastaan makasiinin
taihka pitää sitä varastopaikkana

wirunfilla eli muuriseoksella päälystetäänkin tahi tiilillä peitetään, ei saa rakentaa korkeammaksi kuin neljäkolmatta jalkaa maan korkeimmasta paikasta katonrajaan asti eikä myöskään muuta kuin yhdenkertaiseksi; jonka johdosta siis ältöön sellaisen huoneuksen ullakkoon laitettako asuinhuonetta tulipesän kanssa tahi ilman sitä.

Sanotuista rakennusaineista tehdyt ulkokuoneukset eivät saa olla korkeampia kuin kahdeksantoista jalkaa maan korkeimmasta paikasta katonrajaan. Ja pitää eri huoneusten välillä samalla tontilla olla vähintäänkin wiisi jalkaa, jos jompikumpi tahi kumpikin on kiwinen, kalkkiseosinen tahi tiilitähtöföinen, mutta kymmenen jalkaa, jos jompikumpi tahi kumpikin on puusta. Tulipesä ulkokuoneessa on ehdottomasti kielletty. Heinäparwi kiwihuoneuksessa on erotettava weskikattoon ulottuwalla, kalkkitoista tuumaa paksulla muurilla; ja jos asuinhuoneita laitetaan ulkokuoneuksien päälle, pitää näissä olewat makit ja heinäin, olkien, halkojen tahi muun sellaisen säilyhuoneet holwattaman.

25 §. Minkälaatuisen huoneuksen kiwijalka tahaan tehtävöön hakkaamattomasta kivistä, paitti allamainitus tapaussessa, ja se ei saa olla matalampi kuin kaksi jalkaa maan korkeimman paikan ylipuolelta. Jos maa on kalta- waa, mahtakoon Kuvernööri, hakemuksen johdosta ja sitten- kuin katselmus 43 §:n mukaan on pidetty sekä Majistraati asiasta lauseensa antanut, myömyttää semmoisia poikkeuksia tästä, joihin asianhaarat aiheetta antawat.

Niillä tonteilla, joissa kortanorakennuksen kadun tahi torin puolella tulee olla kivistä, pitää huoneuksen kiwijalan olemien hakatusta tahi kulmitusta harmaasta kivistä.

26 §. Kellarit tahi säilyhuoneet, jotka laitetaan asuin- huoneusten tahi muiden rakennusten alle, owat joko holwat- tawat taikka ylipuolelta pellillä peitetävät tahi sawilaastit- tawat. Kowin kalta- walla maalla mahdettakoon myös hol- wattuja tulipesällisiä asuinhuoneita kiwijalkaan laittaa, lu- wan saatua, jonka Kuvernööri, asianomaista arkkitehtia ja Majistraatia kuulustettuansa, antaa hynä likempäin ohjeiden kanssa kussakin tapauksessa; kuitenkin on sawunfuku maa- ferrasta wälttämättömästi johdettava suoraan ylöspäin ja ympäröittävä vähintäänkin kuuden tuuman paksuisella erilli-

sellä muurilla, tahi kalkkitoista-tuumaisella muurilla, kun sillä kohtaa on puuseinä.

27 §. Kiwisisä asuinhuoneuksissa, joissa on useamman kuin neljän huonekerran korkeus, pitää ulkoseinäin olemien vähintäänkin kolmekymmentä tuumaa paksuja alimmaisessa eli maakerassa ja kahdeksantoista muissa kerroissa. Kolmen- tahi neljäkertaisissa huoneuksissa pitää alimmaisen eli maa- kerran ulkomuurien olemien vähintäänkin neljäkolmatta tuumaa paksuja, mutta kahden- ja yhdenkertaisiin huoneuksiin saapi tehdä ainoastaan kahdeksantoista tuumaa paksut ulkomuurit. Väliseinät, kun niissä käy sawujohtoja ja ne kannattawat niiskapuita useamman kuin kahden huonekerran korkeuksissa ra- kennuksissa, owat tehtävät kahdeksantoista tuumaa paksuisi, mutta muutoin niiden ei tarwitsse olla enemmän kuin kah- dentoista tuuman paksuisia, jota paitti vähempäin asuinhuo- netten eroittamista warten myöskin kuutta tuumaa paksut floasoni- eli väliseinät olkoot luwallisia. Ullakonpohjat owat wa- rustettawat vähintäänkin kolmea tuumaa wahwalla palokatolla, jota kaikkialla peittää hirsiterroksen ja tähtöksen; tästä kuiten- kin erotettakoon semmoiset rakennukset, joiden laitosmuoto wälttämättä waatii toisenlaista järjestelyä.

28 §. Uvoimet tulipesät ilman hormillista sawujohtoa eivät ole sallittuja. Puuhuoneuksiin ei ylimalkaan saa laittaa liesiä eli piisejä, uuneja ja tulipesiä muulle kuin wahwalle harmaakiwi-pohjalle tahi awonaisen ja lujan hol- win päälle, mutta kiwihuoneuksissa käytettävöön kuitenkin rautakannattimia, jos asianhaarat niin waatiwat. Sawu- johto on laitettava niin, että sen helposti woi nuohota ja ruokota ja että kipinäin lenteleminen estetään.

Kiwihuoneuksissa owat tulipesäin sawuhormit kerrain- min johdettawat huoneuksen seinäin kautta tahi, jos niin ei tehdä, ympäröittäwat vähintäänkin kuutta tuumaa paksulla tiwiillä muurilla; jota paitti hirsiterros pitää wahwoilla hir- sillä erotettamaan kaakeluumien ja kytökin liesien tulihormeista vähintäänkin yhdeksän tuuman päässä, mutta juomanpano- ja leipohuoneissa vähintäänkin kahdentoista tuuman päässä tulihormista, sekä siten tullut wäli- paikka taroitusemmukai- festi tähtettämän tiilimuurilla, kuin myös siihen koskewa

maka-

01.

tehdas-,
Touko-
s niinekasiini-
kirjaan.n pitää
ka ovat
rajastanannen
isompi.huone-
suntoja
lä pal-
lla ole-

pohja= eli trossitähtös ja hirsi-ferros sytthymästä warjelta= man siihen pannulla rautapellillä.

Kiivihuoneuksissa, joiden väliseinät ovat puusta, on tulipesän laittamisen suhteen semmoisen seinän wiereen noudatettava kaikkia, mitä seuraawassa kohdassa säädetään puuhuoneuksien tulipesistä.

Kalkkiseos=, tiilitähtös= ja puuhuoneuksissa pitää kaakelunin ja pienemmän tulipesän olemassa läheisestä seinästä erotettuna tulipesää ympäröivällä vähintäänä kuuden tuuman tahiti enemmän paksuisella ja ylipuolesta holwatulla muurilla tahiti koverolla, jonka ei ainoastansa, samoin kuin itse tulipesänkin, tule lewätä tukewalla perusmuurilla, waan myös tulipesän jalasta ylös sawuhormiin asti olla vähintäänkin kahden tuuman lewyisellä tyhjällä välillä erotettu tulipesän takasiwusta; mutta työkien ja leiwintupain liedet eli takat, leipo=unnit, muuripadat ja muut sellaiset tulipesät, joilla on yhteinen sawufuku, ovat siten laitettawat, että niiden takana olewa seinä otetaan pois ja sen sijaan pannaan vähintäänä kahdeksatoista tuumaa paksu tiilinen palomuri; ja pitää kummasakin tapauksessa huoneuksen välikaton multihirret ja tähtös, siinä kuin sawuhormit kulke= wat, ympäröittämän rautapellillä tahiti erotettaman sawuhormeista sawiferroksella. Puuhuoneuksissa ovat tulipesät asetettawat keskipaikalle, ett'eivät piiput taitu huoneuksen las= teutuesssa.

29 §. Lämmönjohto= eli niin sanotut kaloriferi=unnit ovat kiwi= ja kalkkiseos=huoneuksissa luwallisia, sillä ehdolla kuitenkin, että lämpöhuone, jossa uuni ja kuumennetut rautatorivet ovat, on holwattu vähintäänkin kahdeksatoista tuumaa paksulla tiilimuurilla, kuin myös että uunin siwut ovat vähintäänä kahdeksatoista tuumaa paksut ja sen lisäksi warustetut peitekiwillä niissä paikoin kuin puuta on wastassa. Jos äskennimitun holwin päälle tahdotaan asettaa puulattia, niin pitää holwin olla kumminkin neljänkolmatta tuuman paksuinen.

Jos joku tahtoo kiwi= tahiti puuhuoneukseen asettaa toisenlaatuista lämmityslaitoksia, kuin ylempänä on sanottu, hakeloon siihen erittäin luwan Majistraatilta, jonka, sitten= kuin asianomaista arkkitehtia siitä on kuulustettu, tulee antaa lauseensa asiassa ja hyläkä se Kuvernöörin päätettäväksi.

30 §. Työkeissä ja leipotuwisissa mahdettakoon käyttää puulattioita, mutta ne eivät saa ulottua huoneiden tulipesiin saakka, waan ovat nämät likimpää ympäröittävät paasikiwillä tahiti tiileillä kumminkin kolmen jalan leveydeltä; tätä on noudattaminen niissäkin työhuoneissa ja laitoksissa, joissa, 12 §:n mukaan, on lupa käyttää irtainta puulattia. Huoneessa, jossa on kaakeluumi, pitää lattia tulipesän edestä peittämän vähintäänkin puoltatoista jalkaa pitkällä ja leweällä metallipellillä tahiti lattian sijaan sille kohtaa panta= man yhtä suuri paasi.

31 §. Takanpiiput ovat ullakoille rakennettawat pystysuoraan, mutta sawujohto wastakkaisista kaakeluneista wierekkäin olewissa huoneissa saa kuitenkin yhtyä samaan takanpiippuun. Sawuhormit ovat muuten tehtawat tarpeeksi awaroita; ja pitää takanpiippujen ulkoseinäin paksuuden olla vähintäänkin kuusi tuumaa, mutta sawuhormien välikalwot tehtäköön syrjälleen pannuista tiileistä. Niissä paikoissa, joissa piippu kulkee multipermannon tahiti ulkokaton kautta, on sen paksuus lisättävä kahdeksitoista tuumaksi sawujohtoa warten takasta ja uunista, ja yhdeksäksi tuumaksi sawujohdolle vähemmistä tulipesistä. Itse takanpiipun tulee puu= ja tiilitähtös=huoneuksissa kohota vähintäänkin wiisi jalkaa katon pinnasta.

32 §. Niin hywin asuin= kuin ulkokuoneusten ullakoille pitää päiwanwalon päästä sekä ne aukot, joita sitä warten laitetaan, warustettaman kitatuilla lasi=ikkunoilla.

33 §. Minkälaisen huoneuksen kattoa tahansa warsinaisessa kaupungissa ei saa peittää muulla kuin kupari=, rauta=, lyijy= tahiti sinkkipellillä, liuslakiwillä, kattotiileillä, tiilipaanuilla, tahiti muulla aineella, joka wastedes saattaa siinä suhteessa luwalliseksi tulla; ja on katonpeittoaine kaikin ennenmin pantawa ruoteiden tahiti piirtojen päälle.

Muusta aineesta olewa katto saatakoon, missä se jo on, wielä pitää wiisi vuotta, mutta kun se mainitun ajan kulussa mistä kusta syystä kaipa uudestaan panemista, on se wälttämättä peitettävä jollakin tämän §:n edellisessä kohdassa osoitetuista kate=aineista.

maka-

01.

ehdas-,
Touko-
s niinekasiini-
zirjaan.n pitää
ka ovat
rajastanannen
isompi.huone-
suntoja
lä pal-
lla ole-

34 §. Esikampaneissa mahdettakoon sitä vastoin, mutta ainoastansa yhdenkertaisiin puuhuoneuksiin, edespäinkin panna katto laudoista tai asfaltti- eli maapihka-wanukkeesta; mutta kiviuhuoneukset sekä kalkkiseos- ja tiilitäytös-huoneukset, kuin myös ne huoneukset, joissa on joku 11 §:ssä mainituista tulen-aroista laitoksista, ovat katettavat sillä tavoin kuin tämän edellisessä §:ssä on sääty.

Joka kolmas vuosi, mutta useamminkin, kun se palokatselmuksessa havaitaan tarpeelliseksi, pitää lautakatto tarkasti puhdistettaman sammalesta ja muusta liasta sekä sen perästä maalattaman värillä, jossa ei kuitenkaan saa olla terwaa seassa; katon siiveleminen sekoittamattomalla terwalla on vielä vähemmän luovallista. Jos yksi tai useampi lauta katossa havaitaan lahonneeksi, on heti sijaan pantava eheitä lautoja, jotka myöskin pitää yllämyätyllä tavalla maalattaman.

35 §. Huoneuksessa, jossa on katonlappeat molemmille puolin, ei kattorakenteen korkeus saa olla enempää kuin puoli huoneuksen leveydestä, mutta katto, jossa on lappea waan yhdelle puolen, ei saa tehdä korkeammaksi kuin wiisi seitsemättä osaa huoneuksen leveydestä. Jos katto on peitettävä kattotiileillä tai tiilipaunuilla, woipi korkeampikin kattorakenne asianhaaran mukaan olla sallittu.

Taittorakenteista kattoja saapi ainoastansa kiviuhuoneuksissa käyttää.

36 §. Katoilla olewat ullakko- eli ylisakat pitää, olipa katto mistä luovallijesta aineesta tahansa, peitettämän metallipellillä, joka menee katon ja lakan välistä liitosta ulommasi; ja tulee jokaisessa tulipesäällisessä huoneuksessa olla myöskin metallipellillä peitetty paloluukku kattoon laitettuna, jonka lisäksi ullakolla on pystytettävä tikapuut tai rappu paloluukulle.

37 §. Kiviuhuoneuksissa tulee isojen eli päärapppujen alla vähintäänkin wiisi jalkaa leweitä ja eri huonekertain välisten rapppujen sekä huoneuksen ullakoon menewäin rapppujen olla kivestä tai raudasta; ja pitää jokaisessa kiviessä asuinhuoneuksessa päänousurappu tehtämän sanotusta aineesta sekä rakennuksen muutoin oleman warustettu kivilattialla

awoimissa porstuissa ja rautaowella ullakkoon. Kuitenkin olkoon lupa holwatuissa rapuissa peittää astumien päällystöt palkeilla (lankuilla); jota paitsi kussakin eri tapauksessa olkoon asianomaisilla walta tutkia, saako jotakin pienempää puurappua panna yhdistämään asuinhuoneita liimmissä eri kerroissa.

38 §. Kun asuinhuoneus rakennetaan omi kadulle päin, älköön rappu tonttilinjan ylitse ulkoutuko katuwierukselle (trotoarille) enempää kuin kaksi jalkaa. Missä rappu huoneuksen ja rakennuksen oheissa jo on asetettuna toria tai katuja vasten, ei useampaa kuin kaksi porrasta saa olla ulospäin huoneuksesta; ja pitää Majistraatin kolmessa wuodessa tämän jälkeen tai sitä ennen, jos suurempia korjauksia tai muutoksia sellaisessa rakennuksessa tehdään, saattaman kartanon-omistajaa, kun niin woipi tapahtua ilman erinomaista wahinkoa hänelle, siirtämään ne portaat rakennuksen sisäpuolelle, jos ne menewät tonttilinjaa ulommasi enemmän kuin kaksi jalkaa. Missä katuwierus tehdään vähintäänkin kahdeksaa jalkaa leweäksi, mahdettakoon kivi- ja kirkkain laittaa korkeintaan kahden jalan lewynen sisäänmentävä, mutta se on rautaisella häkitteellä warustettava.

39 §. Huoneus, jonka katto wiettää kadun tai torin puolelle, on weden kotoamista warten warustettava sowlajilla rästä- ja nurkka- eli kaadefuoruilla, joiden jälkimäisten pitää ulottumaan alas asti yhden jalan päähän maasta, johon on laitettava loiskukivi tai kivetty oja weden walomista warten.

40 §. Kadun puolella olewan rakennuksen ulkoseinä sekä siihen kuulawa portti, plankku tai pistoaita owat puhtaina pidettävät sekä niiden maalinki woimassa pidettävä. Sitä paitsi pitää kadun tai torin warrella seisowan puuhuoneuksen oleman joko laudoitettu taikka muuriseoksella tai tiilillä päällystetty.

maka-

01.

ehdas-,
Touko-
s niinekasiini-
zirjaan.n pitää
ka ovat
rajastahannen
isompi.huone-
suntoja
llä pal-
lla ole-

Tehdastontille saa myös rakentaa ainoastaan makasiinin

III Artikkeli.

Muuta waarinotettawaa rakennustöissä.

41 §. Uudisrakennuksiin, isompiin tai vähempiin, älköön ruwettako, ennenkuin piirustukset niihin on tehty, tarkastettu ja wahvistuspäätöksellä warustettu siinä järjestyksessä kuin tässä alempana määrätään. Sama laki olkoon kaista jo rakennetun huoneuksen muutoksista, jotka tarkoittawat joko huoneuksen ulkosiwun muunnosta taikka uuden tulipesän laittamista taikka jo olewan siirtämistä tai toisimuodostusta; kaikki muut muutokset saattaa talonomistaja oman mielsensä mukaan hankkia ja tehdä.

42 §. Yllämainittujen piirustusten paljous ja laatu sovitetaan rakennushankkeen tärkeyttä myöten; kuitenkin on sen suhteen yleisesti waarinotettawa, että rakennuksen tulewa suuruus, muoto, sisustus ja muu laatu siten selwästi nähdään, jonka vuoksi uuden rakennuksen piirustukseen tulee kuulua seuraawat erikseen tehdyt osat, nimittäin:

1:ksi. Pohjapiirros vähintäänkin kahden kymmenhyswiin mittamäärällä kynnärää kohti, osoittawa ei ainoastansa huoneuksen sisustusta elikka huoneiden pituutta ja leveyttä sekä tulipesäin, torwijohtojen, ikkunain, owien ja rappujen asemaa, waan myös koko tontin kaikkein siinä ennestään olewain kartanorakennusten kanssa sekä siihen koskewain katu- ja tonttiosain kanssa nimimensä ja numeroinensa, kuin myös näyttävä rajalinjan wieriset naapurikartanoiden rakennukset. Jos on suurempaa waikeutta asennon merkkimiselle edellämainitun mittamäärän mukaan, laitettakoon erityinen asema-kaawa vähintäänkin yhden kymmenhyswiin mitan mukaan kynnärää päälle.

2:ksi. Galkiois-piirrokset vähintäänkin kolmen kymmenhyswiin mittamäärän mukaan kynnärää kohti, jotka näyttawat perustuksen sywyhyden ja kellarikerran korkeuden sekä seinäin paksuuden, asuntokertain korkeuden, hirsi-ferroksien, multi-permantojen sekä kattorakenteen laitosmuodon ja kokoonpanon, kuin myös takanpiippujen aseman ja suunnan; ja

3:ksi. Siwupiirros vähintäänkin kolmen kymmenhyswiin mittamäärän mukaan kynnärää kohti, osoittawa huoneuksen ullonaista rakennuslaatua siihen kuuluwain ikkunain

ja owien kanssa sekä kadun puolella olewia portteja ja plankkuja, jos nämät owat uudesta rakennettawat. Tontin sisällä olewaa huoneusta warten ei kuitenkaan semmoista piirrosta tarwita.

Jos tahdotaan rakentaa kahden- tai useammankertaisia huoneuksia, pitää niiden piirustuksen sisältämän eri pohjapiirros kustakin huonekerrasta; ja owat nämät pohjapiirrokset, miten suinkin mahdollista on, asetettawat niin päällekkäin, että voidaan nähdä huonekertain sisustus, seinien paksuus ja kannatus sekä tulihormien johto toistensa takana ja wieressä; mutta jos väliseinät eri huonekerroissa eivät ole toistensa kohdalla, sekä jos niissä muutoin on oudompaa rakennustapaa, pitää siitä näytettämän erithiset osapiirrokset, jotka osoittawat, miten huoneuksen luotettawaisuutta on waarinotettu.

Rakennusmuutoksen piirustuksen tulee sisältää aivottu muutos merkittynä eri värillä ja sen lisäksi huoneuksen entinen sisustus kuin myös tontin kaikki rakennukset asema-kaawa-piirroksen pantuina; mutta siwupuolen muutosta warten tarwitaan ainoastansa uuden siwupuolen piirros.

Piirustuksen suhteen lisärakennuksesta ennen rakennettuun huoneukseen on noudatettawa mitä uudisrakennuksen piirustuksesta tässä ylempänä on sanottu; ja pitää minkälaatuisen piirustuksen tahansa olla hänen allekirjoittamansa, joka on sen tehnyt ja welvollinen siitä vastaamaan.

43 §. Sittenkuin piirustusta, 42 §:n määrämällä tawalla, on tehty kaksi kappaletta ja Yleisten rakennusten Yllähallitukselta on tontinomistajan toimen kautta saatu hywäksyvä lause katu- tai toria kohden olewasta siwupuolesta, niin tontinomistaja piirustuksen sisäänantamisella ilmoittakoon asian Majistraatille, joka edeswastauksen uhalla on wellepää heti määräämään yhden jäsenistänsä ynnä asianomaisen arkkitehdin kanssa hakijan läsnä ollessa katsastamaan rakennustonttia, tarfemman selwän saamiseksi, josta ja mihin määrään rakennustyö lienee myönnettävä; ja pitää katsastuksesta tieto annettaman naapureille sekä kaupunkien paloapuriyhtiön Asioitsijalle. Katselmuskirjan pitää oleman Majistraatin-jäsenen ja arkkitehdin allekirjoittama sekä erinäisissä kohdissa sisältämän:

1:ksi lausunto piirroksien osoittaman laitosmuodon kestäwäisyydestä;

maka-

01.

tehdas-,
Touko-
s niine

kasiini-
zirjaan.

n nitää
ka ovat
rajasta

hannen
isompi.

huone-
suntoja
llä pal-
lla ole-

Tehdastontille saa myös rakentaa ainoastaan makasiinin

2:ksi sotiiko rakennushanke missään suhteessa tätä rakennusjärjestystä vastaan ja, jos niin on, mitä sen §§:iä vastaan, sekä

3:ksi onko muutoin, erittäinkin terveysseikkain suhteen tahi tulenvaaran puolesta, mitään muistuttamista.

Katselmuskirja sekä piirroksiset pitää hakijan, jos tahtoo päätöksen ajaa hakemustansa, antaa Majistraatiin. Jos tontinomistaja on tyytymätön arkkitehdin lausuntoon tahi Majistraati näkee jotakin selvitettäväksi siihen tarpeelliseksi, niin he siinä suhteessa tähtykööt Oikeuden rakennusten Oikeustutuksen puoleen, ennenkuin asia Majistraatissa lopullisesti tutkittavaksi esiin tulee. Majistraati on edesvastauksen uhalla wellapää, kuukauden kuluessa hakemuskirjain vastaanottamisesta, jättämään asian Kuvernöörin tarkemmin mietittäväksi sekä sitä warten lähettämään siihen niin hywin tuodut asiakirjat kuin Majistraatin lausetta asiasta sisältävän pöytäkirjan.

Kuvernööri päättää asian lopullisesti ja ulosantaa, jos hakemukseen suostutaan, wahvistuspäätöksen loppaanfin kappaleesen piirustusta, jotta sen perästä lähetetään Majistraatille takaisin, toinen niistä sen arkistossa säilytettäväksi ja toinen hakijalle takaisin annettavaksi sekä hänen noudatettavaksensa rakennushankkeen toimeenpanossa.

Sittenkuin piirustus on wahvistettu, pitää tontinomistajan, ennenkuin rakennustyö alkaa, Majistraatille toimittaa kirjallinen todistus siitä, joka tulee työtä johtamaan, että hän on vastuumalainen siitä. Jos tämä laiminlyödään, olloon tontinomistaja kaikessa edesvastauksessa, josta 45 §:ssä puhutaan.

Wähemmissä rakennusmuutoksissa, joissa ei ole puhetta tuliwaarallisuudesta, toimitettakoon edellämainittu katselmus asianomaisen arkkitehdin kautta yksinänsä ja meneteltävöön muutoin asiassa sillä tavoin kuin ylempänä on sanottu.

44 §. Kun luwallisessa uudisrakennuksessa on tultu niin pitkälle, että katonalus on pystytettyä sekä, kun rakennukseen kuuluu tulisija, takanpiippu muurattuna, mutta ei vielä lattiaa ja wälifatto pantuna, tulee tontinomistajan siitä ilmoittaa Majistraatille, joka määrää katselmuksen pitämiseen paikalla ja sen toimitettavaksi yhden Majistraatin-jäsenen

ja asianomaisen arkkitehdin kautta hakijan läsnä ollessa, josta on tieto annettava kaupunkien yleisen paloapuhdytiön Oikeustutustajalle. Tässä katselmuksessa pitää toimitusmiesten tarkoin tutkia tehdyn työn kestäwyhtä ja yhtäpitäwyhtä niin hywin Majistraatin arkistossa säilytetyh piirustuksen, kuin myös niiden tässä rakennusjärjestyksessä olevain määräysten kanssa, joita sen rakennushankkeen suhteen sopii käyttää. Jos ei ole muistutuksen syhtä, myöntävät toimitusmiehet luvun työn jatkamiseen ja antawat siitä todistuksen, joka myöskin kirjoitetaan arkiston piirustuskappaleesen. Mutta jos nähdään, että poikkeuksia wahvistetusta piirustuksesta tahi muista asiassa noudatettawista ohjeista on tapahtunut, ja jos ei tontinomistaja tahdo oikaista niitä heti kohta tahi silloin määrättävässä ajassa, niin pitää läsnä olevan Majistraatin-jäsenen käskemän taukottamaan työ toistaiseksi ja seuraavassa istunnossa ilmoittaman asia Majistraatille, joka määrää asianomaisen kaupunginwiskaalin laillisessa järjestyksessä tekemään kanteen rikkomisesta, sekä sen ohessa uhatsakoilla tahi muulla sowlajaalla welwoituksella saattaman tontinomistajaa muistutetut wirheet korjaamaan.

Joka ei wiidessä wuodessa siitä kuin rakennuspiirustus on wahvistettu, alota siten myönnettyä rakennustyötä, hänellä älköön enää olko oikeutta siihen, ellei hän asianomaisella tavalla hanki uutta lupaa.

45 §. Joka rupee uudesta rakentamaan, ennenkuin piirustus on saanut lopullisen wahvistuksen, teköön salkoa sata markkaa. Saman salkon alainen on se, joka sallitun uudisrakennuksen tahi rakennusmuutoksen toimeenpanossa poikkeaa wahvistetusta piirustuksesta; olkoon myöskin welwoitteen heti poikkeuksen oikaistamaan, josko se ei woisi muulla laan tavalla käydä kuin rakennuksen purkamisella, ellei hän siinäannetulla sekä ylempänä määrätysssä järjestyksessä tarkastetulla ja wahvistetulla piirustuksella hanki itselleen lupaa saada, muistutettua poikkeusta pitäen, jatkaa rakennusta semmoisenansa. Kaikissa näissä tapauksissa olkoon sen salko, jonka johdoissa työ, annetun todistuksen mukaan, toimitetaan, kaksinkertainen eli kaksisataa markkaa; korwat- koon hän myös kaiken wahingon, jos ylitsekäyminen on tapahtunut tontinomistajan tietämättä. Jos tämä itse on työtä johdattanut, tulkoon wiimmeksi-mainitun salkon alaiseksi.

maka-

01.

tehdas-,
Touko-
s niine

kasiini-
zirjaan.

n pitää
ka ovat
rajasta

hannen
isompi.

huone-
suntoja
llä pal-
lla ole-

Tehdastontille saa myös rakentaa ainoastaan makasiinin

46 §. Jos muurari tulipesäin ja takanpiippujen tekemisessä ei ota noudattaaksensa tämän rakennusjärjestyksen määräyksiä siitä, saloitettakoon neljäkymmentä markkaa ja korjattakoon virhepaikat omalla kustannuksellaan. Jos uudisrakennusta pitkitetään, ennenkuin 44 §:ssä määrätty katselamus on toimitettu ja siihen asti tehty työ asianomaisesti hyväksytty, olkoon se, joka työtä johtaa, samallaisen sakon alainen.

47 §. Rakennustyön tapahtuessa pitää tontinomistajan asianomaiselle arkkitehdille ja kaupunginwiskaalille, kun he niin tahtowat, näyttää oma lappaleensa sitä työtä warten wahvistettua piirustusta, neljäkymmenen markan sakon uhalla, jos hän sen kieltää. Saman edeswastauksen alaiseksi joutuu tontinomistaja, joka oikeellisesti kuulutetuksa palokatselmuksessa ei huoli katselamusmiesten saatavilla pitää niitä kartanoa koskevia rakennuspiirustuksia, joiden tulee hänen hallussaan olla.

48 §. Jos huoneus, joka on rakennettu wahvistetun piirustuksen mukaan, hawaitaan sittemmin mitenkään muunnetuksi tulipesäin aseman tahi laadun taikka ulko-siwupuolen suhteen, taikkapa ylishuoneiden lisäämisellä puurakennuksiin tahi muilla luvattomilla ja piirustuksesta poikkeawilla laitoilla, eikä woida tarpeellista lupaa siihen näyttää, tehdään syhyllinen sakkoa neljäkymmentä markkaa, jonka ohessa Majistraati sopiwalla welvoituksella saattakoon omistajaa wississä ajassa jälleen panemaan huoneuksen entiseen kuntoon; mutta jos hän ei ole seudulla tahi niskoittelee, woipi Majistraati teettää työn hänen kustannuksellaan, ellei hän ole, niinkuin 45 §:ssä on sanottu, itselleen hankkinut lupaa sen sinänsä pitämiseen.

49 §. Tontti, joka on rakentamista warten lunastettu, pitää wississä Majistraatin määrättävässä ajassa aidattaman; ja tulee siinä toria ja katua päin olewan kartanorakennuksen olla määrätysä järjestyksessä tehtynä neljässä wuodessa siihen tulemisen perästä, jos siihen kiwihuoneuksia rakennetaan, mutta kolmessa wuodessa, kun rakennusiksi kolonansa tahi joksikin osaksi tulee toisenlaatuisia huoneuksia. Jos tontinomistaja näkee tarwitsewan pitempää aikaa ra-

kennuswelwollisuuden täyttämiseen, anokoon semmoista pitennystä Majistraatilta, joka ilmaantuwain asianhaaran mukaan antaa siitä lausunnon ja lykkää asian Kuvernöörin lopullisesti ratkaistawaksi. Mutta jos omistaja ei pyydä semmoista pitennystä tahi myönnetty pitempiin aika loppuun kuluu, ennenkuin tontille on asianmukaisesti rakennettu, pitää Majistraatin julkisella huutokaupalla ulostarjota ja omistajan waralle myödä sekä tontti että siinä olewat rakennukset, ostajan ollen welwollinen wississä myöskin määrätysä ajassa täyttämään, minkä entinen omistaja on laiminlyönyt. Jos tontin uusi omistajakin jättäisi tekemättä, mitä hänelle on äskennäytetty katsannossa määrätty, pitää tontti hynnä siihen rakennettujen huoneusten kanssa samalla tavalla hänen warallensa jälleen myötämän; ja olkoon hän sen ohessa laiminlyömisensä tähden syhyä saamaan sakkoa neljänneksen osan tontista silloin saadusta hinnasta. Jos ei sitte kolmaslaan ostaja määrätysä ajassa tonttia tähteen rakenna, pitää tämän lunastusetta tuleman takaisin kaupungille, jota wastoin kartanorakennukset huutokaupan kautta myödään tontinhaltijan eduksi.

Kun tontti näin muodoin rakennuswelwollisuuden laiminlyömisestä wuoksi myödään, älköön se, jonka waralle myöminen tapahtuu, itse eikä toisen kautta tarjousta tehdä.

50 §. Rakennustyön kestäessä on tontinomistajan lupa pihassaan sisäpuolella warastossa pitää puuaineita ja muita rakennustarpeita, jota wastoin se muulloin on kielletty. Uudesta-rakentamisen aikana saa hän myös samaa tarkoitusta warten tonttinsa kohdalta kadusta ottaa sisään kolmannen osan sen lewyä, mutta jos näkee sen piirin riittämättömäksi, niin ilmoittakoon asian laidan Majistraatille, joka, paikalla pidetyn katselmuksen perästä, woipi antaa hänelle luvan tarkoitusta warten ottaa sisään suuremmankin alan, mutta ei kuitenkaan enempää kuin puoli kadun lewyästä.

Kummasjakin tapauksessa on sisäänotettu kadun osa wälttämättömästi suljettava plankulla, jonka tontinomistaja on welwollinen pois toimittamaan, niin pian kuin rakennus on saatu weskaton alle; jonka perästä ei enää minikäänlaatuisia rakennustarpeita saa kadulle kokoon panna. Tontinomistaja, joka ylitse käy tahi laiminlyö, mitä tässä §:ssä on sääetty, wetäköön sakkoa neljäkymmentä markkaa.

U. Niijänen

maka-

01.

tehdas-,
Touko-
s niine

kasiini-
zirjaan.

n pitää
ka ovat
rajasta

hannen
isompi.

huone-
suntoja
lla pal-
lla ole-

51 §. Jos se, jolla uudisrakennus on tekeillä, näkee tarpeelliseksi purkaa plankkia oman ja naapurin tontin väliltä, ei sitä häneltä voi kieltää; kuitenkin olkoon hän velkapaää vähintäänkin neljäätoista päivää ennen antamaan siitä tiedon naapurille, jotta tämä, jos tahtoo, woipi pitää tointa siitä, että tonttinsa pysyy suljettuna niin kauvan kuin rakennustyötä kestää. Kustannukset plankun purkamisesta ja jälleenpanosta, jos tarve niin vaatii, sekä uudesta toistaiseksi tarpeellisesta aitauksesta kohtaat rakentawaa yllänsä.

52 §. Jos joku tahtoo rakennuksellensa panna sywempää perustusta kuin se on, jonka päälle wieressä seisowa naapurin huoneus on rakennettu, ei häneltä sitäkään voi kieltää; mutta hän on sitte edeswastauksessa laikesta wahingosta, jota siitä voi tulla naapurin huoneukselle, ja siis velkapaää laiwettaessa waarinottamaan ja kustantamaan kaikki ne waranpiteet, jotka Majistraati, paikalla pidetyn katselmuksen jälkeen, nähnee tarpeelliseksi määrätä wahingon torjumista warten. Sama laki olkoon, jos muuten uudisrakennuksen perustusta pantaessa, niinkuin ylen kowan paalutuksen kautta tahi muulla tawalla, wahinkoa tulee naapurin huoneukselle. Rakentawa on myös velkapaää, jos naapuri niin vaatii, antamaan täysiwaraisen takauksen sellaisen wahingon palkitsemisesta.

53 §. Jos huoneuksissa eri tonteilla on yhteinen muuri ja jompikumpi naapuri tahtoo kuntoon panna tahi toisin muuttaa osansa, pitää hänen siitä toiselle sanoman kolmea kuukautta ennen, niin että tämä sillä wälin woipi ryhtyä hänelle sen työn wuoksi tarpeellisiin toimenpiteihin. Kustannus muurin jälleenrakentamisesta samoin kuin sen purkamisesta kohtaa edellistä heistä, ellei muurin rappiotila ole tätä työtä waatinut, jossa tapauksessa kummankin naapurin tulee purkaa ja jälleen rakentaa osansa sekä karsia siitä olewa kustannus.

Jos koko muuri kuuluu yhdelle naapurille, pitää hänen, tarpeen ollessa, paneman se kuntoon ja kustantaman työ, ja antaen kaikkien, niin myös jos hän oman mukawuutensa tahi erityisen hyötynsä wuoksi tahtoo muurissa jotakin

muutosta tehdä, naapurille tiedon tästä aiheestansa, yllämainitun ajan kuluessa.

54 §. Tonttien välillä olewaa plankkia tulee kummankin naapurin rakentaa ja woimassa pitää puoli pituutta, johon katsoen se, jolla on huoneus rajalla naapurin tonttia vastaan, kuitenkin saa lukea huoneuksen pituuden tahi leveyden pois aidattawasta osastansa. Jos eiwät naapurit yhdellä sewi plankku-osainsa asemasta ja pituudesta, käyköön Majistraati, katselmuksen perästä, heidän wäliinsä. Mutta jos jompikumpi kieltää rakentaaksensa näin määrättyä osansa, saa Majistraatti häntä siihen welwoittaa joko sikon määräämisellä taikka sillä uhalla, että riitaweli muutoin plankun rakentaa niskoittalewan kustannuksella.

55 §. Huoneukseen, joka rakennetaan rajalinjalle asti tahi vähemmän kuin kymmenen jalan matkalle siitä, älköön naapurin tontin puolelle tulewaa aukkoa tahi ikkunareikää tehtävä, ellei naapuri siihen anna suostumustansa ja tätä oteta Majistraatin pöytäkirjaan sekä ikkunoita warusteta himmeäksi tahotusta lajista tehdyillä runduilla ja laiteta niin, ett'ei niitä helposti saa auki, jonka ohessa aukot ja ikkunat owat warustettawat tukewilla rautaluukuilla, jotka helposti woipi sulkea.

Sitä wastoin mahdettakoon huoneuksiin, jotka rakennetaan kymmenen jalan tahi pitemmän matkan päähän rajasta, kohtisuoraan huonelinjasta lukein, esteettömästi panna naapurin tontille päin antawia ikkunareikiä tahi aukkoja.

56 §. Maaki- ja fontahuone on rakennettawa wedenpitäväksi, joko sementillä muuraten taikka saumatuiista, tiwiisti liitetyistä ja sisäpuolelta terwatuiista lankuista. Niissä kaupungin-osissa, joihin kaupungin kustannuksella on laitettu tahi laitetaan maanalaisia wiemärikanawia, ei saa kaataa liasta wettä maaki- ja fontahuoneeseen, waan pitää sen kokoomiseksi jokaiseen kartanoon tehtämän laivo, joka johtuu likimäiseen maanalaiseen wiemäriin. Maaki- ja fontahuoneen tulee olla sitä laatua, että sen helposti voi tyhjentää ja että siinä on tarpeeksi ilmanmuutosta, parhaittain ilmatorwen kautta, joka johdetaan katonharjaa ylemmäksi. Se tontinomistaja, joka ei kolmessa wuodessa siitä, kuin tämä rakennusjärjestys

maka-

01.

tehdas-,
Touko-
s niinekasiini-
kirjaan.n pitää
ka ovat
rajastahannen
isompi.huone-
suntoja
llä pal-
lla ole-

Tehdastontille saa myös rakentaa ainoastaan makasiinin

tulee voimaansa, jos tontin siivutse on viemärikanava tehtynä, laita kaimoa tahi säiliötä likaisen veden kokoamisesta warten taikka muutoin on wastahakoinen täyttämään mitä tässä §:ssä on sääty, joutuu sen seurauksen alaiseksi, että tekemättä jätetty tehdään Majistraatin huolenpidon kautta hänen kustannuksellaan.

IV Artikkelii.

Yleisistä rakennuksista.

57 §. Niiden huoneusten piirustukset, joita krunun tahi yleisen laitoksen tarpeeksi kaupungissa rakennetaan, ovat annettawat Senaatin Talous-Ojaston tutkittawiksi ja wahvistettawiksi.

58 §. Samoin pitää, sittenkuin Majistraati ja Kuvernööri ovat saaneet tilaisuuden antaa lauseensa, niiden huoneusten piirustukset, jotka kaupungin linjain sisäpuolelle rakennetaan kaupungin waralle, hynnä niihin kuuluvain kustannusarwoiden ja kaupunginwastuusmiesten lausunnon kanssa jätettämän Kuvernöörin kautta Senaatin Talous-Ojaston tarkastettawiksi ja wahvistettawiksi.

59 §. Kaupungille kuuluvat kajit (rantasillat) ja laiturit pitää, sittenkuin ovat tarpeeksi laskeutuneet ja lujentuneet, wähitellen warustettaman muurilla kulmitusta tahi hakeutusta graniitista, jonka muurin alapinnan on oleminen wähintäänkin yhtä jalkaa alempana meren wähintä weden korkeutta ja yläpinnan seisominen kumminkin yhtä jalkaa ylempänä suurinta wesiorkuutta.

60 §. Kaupungin huoneusten ja rakennusten, torien ja kaupungille kuuluvain katu-osain siivutysien, kaupungin puu-istutusten hynnä muun semmoisen peräänkatsonta on Majistraatin asiana.

V Artikkelii.

Kaduista ja toreista, niiden laittamisesta ja woimassa-pidosta.

61 §. Katuja ja toreja laitettaessa on kaupungille wahvistettu rakennussuunnitelma noudatettawana.

62 §. Tontin omistajan tulee, hänelle ilmoituksen jälkeen Kaupungin-insinööriltä annettawan osoitteen mukaan, ta-soittaa ja sitten kiwittää tontin wierinen katu puolelta sen leveydeltä. Kaikki kallionsärkemiset sekä kadussa olewain melkoisemman syvien ja laweiden kuoppain täyttäminen ovat kuitenkin sitä ennen Majistraatin toimen kautta tehtävät kaupungin kustannuksella; mutta sitä wastoin pitää tontinomistajan toimittaa pois kaikki maakiwet ja täyttää wähemät kuopat. Siivutysien tarpeenmukaiseen woimassa-pitoon on tontinomistaja myöskin welkapää.

Torit, awoimet paikat ja wissille tontille kuulumattomat katu-osat ta-soittaa, kiwittää ja ylläpitää kaupunki.

63 §. Jokaisen kadun pitää olla pitkin tonttilinjaa warustettu trotoarilla eli katuwieruksella, joka on itse katu wähen korkeampi ja leveydeltänsä kahdeksasta kahteentoista jalkaan aina sen mukaan kuin kadun leveyden suhteen määrätä voidaan; trotoarin kaltawuus ei saa olla suurempi kuin kolmasosa kalutuumaa kutakin lewyysjalkaa kohti eikä olla waiwaawa hlen äkillisillä askelmilla.

Niillä kaduilla, jotka siihen suhteeseen ovat määrättyt, tulee trotoarien olla warustetut wähintäänkin neljän jalan lewyysellä käytawällä paasikiwistä tahi kulmitusta harmaasta kiwestä, joka on pantu trotoarin pinnan korkeuseksi eikä ole katkaistu ajoporttien kohdalta.

Jos koko trotoaria tahi enempää osaa siitä tähtäisi rappu tahi muu ulkonewa sisäänmentäwä, jota ei voida ottaa pois eikä toisin muuttaa, on se ympäröittäwä mainitunlaatuisella käytawällä. Sellaisen käytävän laittaminen ja ylläpitäminen on sen welwollisuutena, joka katu woimassa pitää. Missä yleisemmin käytetty jalankäwijäin kulkupaikka menee torin poikki, on siihen tehtävä neljää jalkaa lewää polku kulmituista kiwistä.

maka-

01.

tehdas-,
Touko-
s niine

kasiini-
kirjaan.

n pitää
ka ovat
rajasta

hannen
isompi.

huone-
suntoja
lla pal-
lla ole-

... on tarpeen tullaasta käytettävässä.

Tehdastontille saa myös rakentaa ainoastaan makasiinin

... pitää sitä varustettavana

64 §. Työkkäreitä ei saa asettaa muualle kuin ajoporteille ihan porttipylväiden viereen; niiden on oleminen joko randasta tahi hakatusta harmaakivestä. Jos niitä on kadunkulmissa, ovat ne pois laitettawat.

65 §. Weden poisjohtamista warten maan päällitse warustetaan kadut katu-ovilla, jotka laitetaan molemmin puolin katuja trotoarien viereen, mutta, missä ne tähtyy wiedä kadun poititse, ovat tehtävät hakatusta kivistä.

Missä kaupungin osissa, joita pohiawesi waiwaa ja joissa wesi ei kyllästy juokse pois maan päällitse, on lähinäinen katu kaupungin kustannuksella warustettava peitettyllä wiemärikanawalla, johon wesi johdetaan sopimiin paikkoihin asetetuilla awonaisilla rummuilla, joiden päällä on tiheet häkit taotusta randasta; ja ovat tontinomistajat katujen ympärillä olewissa kortteleissa welwolliset omalla kustannuksellansa laittamaan ja woimassa pitämään peitettyjä siwukanawia, jotka heidän tonteiltansa wiewät wettä kadun alle rakennettuun pääkanawaan, joka siwukanawan laskepailasissa myös on warustettava yllämainitun laatuksella häkillä; samalainen häkki on myöskin asetettava kaikkiin niihin paikkoihin, joissa wesi maan päältä johtuu siwukanawaan. Jos yhden tahi useamman korttelin läwitse on laitettu wiemärikanawa, joko peitetty taikka awonainen, tulee jokaisen tontinomistajan, joka sitä hywäksien käyttää, oikein pitää sitä woimassa siltä osalta, mikä käy hänen tonttinsa läwitse tahi pitkin sitä, mutta missä kanawa kulkee kadun poititse, on se kaikkein ylä-asujain yhteisesti woimassa pidettävä. Jos naapuristossa asuwa tontinomistaja tahtoo käyttää semmoista kanawaa, älköön sitä häneltä kiellättäkö, jos waan yksinänsä laittaa ja ylläpitää sen siwuhaaran, jota sitä warten tarwitaan. Jos kanawa on peitetty, pitää hänen siihen paikkaan, jossa siwuhaara laskee pääkanawaan, asettaa ylläsanotun laatuinen häkki.

Wettä, jota on tarwittu työkeissä, pesotuwissa, saunoissa, leiwintuwtissa, juomanpanimoissa, työhuoneissa tahi waprifeissa, saapi yhtä wähän kuin muutakaan likaa juokuttaa maan päällitse ulos kadulle päin.

66 §. Kunakin vuonna ennen Toukokuun loppua määrää Majistraati jonkun jäsenistänsä ynnä Kaupungin-insinöö-

rin kanssa wisseina päiwinä, joista kuulutuksen kautta kaupungin kirkoissa ja sanomalehdissä asianomaisille tieto annetaan, toimittamaan katselmusta kaikilla kaupungin kaduilla ja toreilla. Toimituskirjan tästä katselmuksesta, jossa kaikki wajauudet niin hywin toreissa, kaduissa ja trotoareissa, kuin myös niiden wieressä olewissa huoneuksissa, porteissa ja plankuissa ovat muistutettawat, jättää toimitusmies ennen lähinnä-seuraawan Heinäkuun 1 päiväa Majistraatiin, joka welwoittaa asianomaiset kartanoiden omistajat ja isännöitsijät, kahdenkymmenen markan sakon uhalla, wisseissä myöskin määrätysissä ajassa parantamaan katselmuksen pidossa muistutetut wajauudet, joiden laadusta asianomaiset sen ohessa lehoitetaan hankkimaan itsellensä tieto katselmuskirjasta, joka sitä warten on siltä aikaa heidän nähtäwillänsä pidettävä Majistraatin arkistossa. Yllämainitun ajan kulussa pitää myös yksi kappale katselmuskirjaa annettaman Kuvernöörille, ja on Majistraati welkapää wiimmeistäänkin 15 p:nä sanottua Heinäkuuta ryhtymään kaikkiin katselmuksen johdosta tarpeellisiin toimiin sekä walwomaan, että muistutetut puutokset wiimmeistäänkin ensintulewan Syyskuun 1 päivään ovat korjatut, tahi wastakkaisessa tapauksessa esteestä ilmoittamaan Kuvernöörille.

Jos joku, sittenkuin Majistraati joko kirjallisesti taikka pöytäkirjan edessä taikkapa kaupunginpalwelijan kautta on käskenyt häntä, sakon uhalla ja määrätyn ajan kulussa, huoneuksensa tahi tonttinsa puolesta toimittamaan kiwitystyötä, ei semmoista käskyä noudattaisi, on Majistraati welkapää teettämään sen työn ja heti uloshakemaan sen kustannuksen ynnä sakon kanssa niskoittelewalta, jos hän itse asuu kartanossa tahi oleskelee kaupungissa; ja tulee Majistraatin, rahain ulosoton suhteen, saada joutuisaa wirka-apua Kuvernööriltä.

Jos kartanon-omistaja estää kadunlaskijaa tekemästä näin alotettua työtä, olkoon hän neljänkymmenen markan sakon alainen, ja pitää työ siltäkin toimitettaman.

Majistraatin tulee katsoa, että kaupungissa on tarpeeksi paljo harjaantuneita kadunlaskijoita, jotka ovat Majistraatin waarinpidon alla ja nauttiwat työpalkkaa sen taksan mukaan, jonka Majistraati vuosittain wahwistaa.

Katu-osan undesta-tekemiseen, johon Majistraati ei ole käskenyt, mahdettakoon ruweta ainoastansa sowlajaalla wuo-

maka-

01.

tehdas,
Touko-
s niine

kasiini-
kirjaan.

n pitää
ka ovat
rajasta

hannen
isompi.

shuone-
suntoja
llä pal-
lla ole-

minen on tarpeen tullaasta käytettäessä.

Tehdastontille saa myös rakentaa ainoastaan makasiinin

taikka pitää sitä varastopaikkana

den ajalla ja sitä ennen ilmoituksen tapahduttua Majistraatissa, jonka asiana aina on määrätä, saako kadun uudesta-
telemistä toimittaa osittain wai onko koko katu yhdellä ker-
taa voimaan pantawa.

VI Artikkeli.

Yleisiä sääntöjä.

67 §. Mikä rakennushankkeiden toimeenpanossa, torien ja katujen kiivittymisessä sekä niiden voimassa-pitämisessä, huna muussa, järjestäytymisen ja kunnan tahi kunnistuksen aikaan-
saamisesta kaupungille, woipi olla tarpeellista waarinottaa, siitä tulee Majistraatin, jolle lähin walwonta sen suhteen kuuluu, ilmaantuwain asianhaaran mukaan niin hywin tois-
den tapahduessa kuin muissakin tilaisuuksissa antaa tarwitta-
wia määräyksiä, kuin myös itse ja asianomaisten kaupungin-
wiskalien sekä muiden alaiensa käsityläisten kautta katsoa, että rakennusjärjestyksen ylitsekäymisiä ja laininlyömiä mah-
dollisuutta möyten estetään sekä wiipymättä kanteeseen pan-
naan, Majistraatin ollen welwollinen myöskin vastaamaan niistä haitallisuuksista, joita ehkä tulee jina olewien sääntö-
ksien käyttämättä jättämisestä. Samallaisten seuraamuksen uhalli on kaupungin poliisimestarin, poliisiwirkamiesten ja poliisipalvelijain welwollisuus äskenmainituissa katsoannoissa käydä heidän wallastaan rippuwiin toimiin.

Yleinen huolenpito tämän noudattamisesta sekä kestä-
wäin, hywin rakennettujen ja kunniden huoneusten kartsu-
misesta kaupunkiin kuuluu Kuvernöörille, joka myöskin, kun muuttuneet olot tahi saatu kokemus niin waatii, mahtakoon, Majistraatia ja muita asianomaisia kuulustettuanza, Keisari-
rillisen Senaatin Talous-Osaston luona ehdoitella tarpeellisia muutoksia ja lisäyksiä tähän rakennusjärjestykseen.

68 §. Ne jutut ja asiat, jotka tämän rakennusjärjes-
tyksen mukaan tutkitaan ja ratkaistaan, owat esille otettawat ja käyteltäwät sekä, jos ei nimenomaan toisin ole säädetty, päätettäwät Majistraatissa.

69 §. Muutosta Majistraatin päätökseen äskenmaini-
tuissa jutuisa ja asioissa haetaan Kuvernöörin luona fir-

jallisesti tehdyllä walituksella, joka huna Majistraatin asiassa tekemän toimituksen kanssa on walittajan tahi hänen siihen waltuutetun asiamiehensä annettava Kuvernöörille wiin-
meistänsä ennen kello kahataista kolmantena kymmenentenä päivänä siitä kuin päätös julistettiin, samaa päivää kuiten-
kin lukematta.

Walitusta Kuvernöörin päätöksestä wielämainituissa jutuisa ja asioissa saapi tehdä Keisarillijelle Majesteetille alamaisuudessa asetetulla muutoshakemuksella, joka huna pää-
töksen kanssa on wiinmeistänsä ennen kello kahataista kol-
mantena kymmenentenä päivänä sen jälkeen kuin walittaja on päätöksestä tiedon saanut, samaa päivää kuitenkin luke-
matta, walittajan itsen tahi hänen asiamiehensä jätettävä siisään anomusasiain Registraatorille Keisarillisen Senaatin Talous-Osastossa.

70 §. Kaikellaiset sakot, jotka owat määrättyt tässä kunnusjärjestyksessä, menewät tasajakoön krunun ja sen syht-
tajan välillä, jonka kanteesta ne tuomitaan, sekä owat wa-
rain puuttuessa suoritettawat wankeudella, mutta ei kuiten-
kaan wedellä ja leiwällä, niiden perustusten mukaan, jotka Ulosottoakaren 10 luvun 1 §:ssä sekä 23 p:nä Maaliskuuta 1807 annetussa Kunink. selityksessä osoitetaan.

71 §. Kulungit niistä töistä, jotka Majistraati tä-
män rakennusjärjestyksen nojassa on teettänyt niskoittelemain kustannuksella, woidaan, sittenkuin niiden suuruus on tietää saatu, ilman sen enempää menettelyä heiltä riyöstön kautta ulosottaa.

72 §. Tämän rakennusjärjestyksen yleisesti tietyksi saattamista warten, pitää sitä, Majistraatin huolen kautta, tarpeellinen määrä kappaleita painettaman.

Helsingissä, 9 p:nä Kesäkuuta 1875.

Keisarillisen Majesteetin Korkeassa Nimesä,

Hänen Suomen Senaatinza:

J. M. NORDENSTAM.

A. MECHELIN.

ALBERT NYKOPP.

H. MOLANDER.

V. von HAARTMAN.

Julius Forssman.

maka-

001.

tehdas,
Touko-
s niine

ikasiini-
kirjaan.

n pitää
ka ova
rajasta

hannen
isompi.

shuone-
suntoja
lla pal-
lla ole-

hunen on tarpeen tennasta kaytettaessa.

Tehdastontille saa myös rakentaa ainoastaan makasiinin
taikka pitää sitä varastopaikkana

Registeri.

(Numerot osoittawat pykälää).

Mitauk tontin ympärillä, 19.

Mjoportti: 20; — sen käytävän päälle on rakennettava kiviholvi, 20.

Mrentitontti, joka on kaupungin ulkolinjain vieressä, on kaupungin rakennusjärjestyksen alainen, 2; — luetaan esikaupunkieihin, 2; — näiden kartanorakennusten laadusta tulee Majistraatin määrätä, 2.

Mrkisto, Majistraatin: siinä pitää säilytettävän yksi kappale tonttikirjaa, kaupungin rakennussuunnitelman kartat kertomuksineen, 3; — katselmuskirja kaupungin toreista y. m., 66:n 1 kohta.

Mrkitehti, 26, 29, 43, 44, 47.

Mruans, **arvio**: miten tehtävä tontista, 6:n 2 kohta, 7.

Msemakartta tontista ja sen lähimmistä ympäristöistä seuratkoon mitarikirjaa, 6.

Msemapiirros, 4:n 1 kohta, 42 1:ksi.

Msia, katso **Suttu**.

Mjoititsija, kaupunkien yleisen paloapuyhtiön; hänelle on tieto annettava rakennustontin katselmuksesta, 43:n 1 kohta; — tekeillä olevasta huoneuksesta, 44:n 1 kohta.

Mjuinhuoneukset ovat parhaastansa rakennettavat kadun tai torin viereen, 18; kivistä: määräykset niiden rakentamisesta, 22, 27, 28:n 2 kohta; — kalkkiseoksesta, pystyvuorauksesta ja puusta: ehdot niiden rakentamiselle, 23, 24:n 1 kohta, 28:n 1 ja 4 kohta.

Mukko, joka ullakoon laitetaan, on varustettava kitalalla lasi-ikkunalla, 32.

Esikaupungit: mitkä kaupungin-osat niihin kuuluvat, 1:n 3 kohta.

Kalkaiseminen, tontin, milloin luovallinen, 9.

Kalkiois-piirros, 42 2:ksi.

Kantwärfit, katso **Kaitokset**.

Kelsingin kaupunki: sen jako rakennustavan suhteen, 1.

Kuoneferta: rappujen laatu eri kertain välillä, 37; — eri kerroista on erinäinen piirros tehtävä, 42:n 2 kohta.

Kuoneus, tontin sisään rakennettu, ei tarvitse siivopiirrosta, 42 3:ksi; — sitä ei saa muuttaa ilman asianomaista lupaa, 48; — jos eri tontteihin huoneuksilla on yhteinen muuri, kuinka se on voimaan pantava, 53:n 1 kohta; — jos koko muuri kuuluu yhdelle naapurille, 53:n 2 kohta.

Kkunareikä, antava naapurin tontille päin semmoisessa huoneuksessa, joka rakennetaan rajalinjaan asti tai vähemmälle kuin kymmenen ja-

lan matkalle siitä, on luovallinen ainoastansa naapurien suostumuksella ja wisseillä ehdoilla, 55:n 1 kohta; — huoneuksissa lauvempana estämättä sallittu, 55:n 2 kohta.

Jutut, jotka tutkitaan rakennusjärjestyksen mukaan, tuomitaan Majistraatissa, ellei nimenomaan ole toisin sääty, 68; — missä muutosta semmoisissa juttuissa ja asioissa on haettava, 69.

Kaakeluuni kalkkiseos-, tiilitäytös- ja puuhuoneuksissa, 28:n 1 ja 4 kohta.

Kadunlaskijat: että niitä kaupungissa on, tulee Majistraatin katsoa, 66:n 4 kohta.

Kaiwo, kaisen veden kokeomista warten on laitettava jokaiseen kartanoon niissä ofissa kaupunkia, missä viemärikanawa on tontin siwutse laitettuna, 56.

Kajit ovat varustettawat muurilla kulmitusta tai hakatusta graniitista, 59.

Kalkkiseoshuoneukset: missä niitä saa rakentaa, 10; — millä ehdoilla saa rakentaa, 23, 24.

Kaloriferi-uunit, katso **Lämmönjohto-uuni**.

Kartanonomistaja, katso **Talonomistaja**.

Kartanorakennus: sen laadusta kaupungin alle kuuluvalla maalla ja siellä arennille annetuilla tiloilla saa Majistraati ilmaentuwain asianhaaran mukaan kussakin eri tapauksessa määräyksen antaa, 2; — kuinka se on tontille sijoitettava, 14.

Katokset: awoimia ei saa täyttää haloilla y. m. eikä sulkea porteilla tai ovilla, 16.

Katselmus: rakennustontilla, ennenkuin rakennustyö sallitaan, 43; — huoneuksessa, ennenkuin lattia ja wälikatto pannaan, 44:n 1 kohta; — sen pitoon määrää Majistraati, tontinomistajan ilmoituksesta, 44:n 1 kohta; — mitä siinä on tutkittava, 44:n 1 kohta; — toreilla, kaduilla ja trotoareilla toimitettava yhden Majistraatinjäsenen ja kaupungin-insinöörin kautta, 66:n 1 kohta.

Katto warsiainen kaupungin huoneuksissa laadaan ainoastansa erällä määrättyillä aineilla peittää, 33; — esikaupungeissa, 34:n 1 kohta; — on tarvetta myöten puhdistettava ja wäriä maalattava, 34:n 2 kohta; — sen rakenteen korkeus riippuu sen kaltawuudesta, 35:n 1 kohta; — taittorakenteista saapi ainoastansa kiviuhuoneuksissa peittää, 35:n 2 kohta; — ylislafoissa, 36; — pylväillä, 16.

Katu: siitä saa osan ottaa sisään uudisrakennuksen ollessa, 50:n 1 kohta; — mitä sen tekemisessä on waarinotettavaa, 61; — sen ta-soitus ja kiwitys on tontinomistajan kustannettava, 62:n 1 kohta; — pitää pitkin tonttilinjaa olla varustettu trotoarilla, 63:n 1 kohta; — on niissä kaupungin ofissa, joita pohjavesi waiwaa ja joissa weden poisjuoksu maan päällä on riittämätön, varustettava peitettyllä viemärikanawalla kaupungin kustannuksella, 65:n 2 kohta; — siinä pidetään vuosittain katselmus Majistraatin kautta, jonka aikana myös on määrätä tarpeellisen työn toimeenpanoon, 66:n 1 ja 2 kohta.

Katu-oja pitää laitettaman trotoarien wieritse, 65:n 1 kohta; — kadun poikitse mennessä tehtävä hakatusta harmaakivestä, 65:n 1 kohta.

Katuwierus, katso **Trotoari**.

maka-

001.

tehdas,
Touko-
s niine

kasiini-
kirjaan.

n pitää
rajasta

hannen
isompi.

huone-
suntoja
lä pal-
lla ole-

Tehdastontille saa myös rakentaa ainoastaan makasiinin

- Kaupungin-insinööri:** hänen tehtävänsä, 3, 4, 6, 62, 66.
- Kaupungin-osat:** mitkä ovat varsinaisena kaupunkina, 1:n 2 kohta; — mitkä esikaupunkina, 1:n 3 kohta; — niiden rajat, 1:n 2 ja 3 kohta.
- Kaupungin-waltnsmiehet:** yksi heistä on osallisena kaupungille kuuluvan tontin arwauksessa, 7; — heidän tulee antaa lausunto tontin harkaisemisesta ja lohkomisesta, 9; — samoin kaupungin walle tehtävän huoneuksen piirustuksesta, 58.
- Kaupungin-wiskaali:** hänellä on walta rakennustyön tapahtuessa waatia nähdäseen työlle wahvistettua piirustusta, 47; — tulee katsoa, ettei rakennusjärjestyksen sääntöjä rikota, 67:n 1 kohta.
- Keisarillisen Senaatin Talous-Osasto:** mitkä asiat ovat sen tutkitawiksi lykättävät, 9, 57, 58; — siellä walitetaan Kuvernöörin päätöksestä niissä jutuisa ja asioissa, jotka rakennusjärjestyksen mukaan tutkitaan ja päätetään, 69:n 2 kohta.
- Kellari,** laitettu asuinhuoneuksen alle, on wälttämättömästi holwattawa tahi ylhäältä peitettävä pellillä tahi sawilaastilla, 26.
- Kerta,** katso Huonekerta.
- Kiwihuoneus:** kuinka lähelle tontin rajalinjaa sen saa rakentaa, 14; — sen saa rakentaa toisten huoneusten kanssa yhteen, 22; — sen muurien paksuus, 27.
- Kiwijalka:** sen korkeus, 25:n 1 kohta; — pitää eräissä tapauksissa olla hakatusta tahi kulmitusta harmaakiwestä, 25:n 2 kohta; — siihen saa laittaa asuinhuoneita, 27.
- Kiwithystyö:** siitä antaa Majistraati määräyksen, 66:n 1 kohta.
- Kulunki** töistä, jotka Majistraati on toimituttanut niskoitleman kustannuksella, voidaan ryöstön kautta ulosottaa, 71.
- Kuorut:** niillä ovat ne huoneukset warustettawat, joiden katot wiettävät kadulle tahi torille päin, 39.
- Kustannus,** katso Kulunki.
- Kuvernööri:** hänen tehtävänsä, 9, 58, 67; — hänen toimiwaltansa, 12, 15, 18, 25, 26, 29, 43, 49, 66.
- Laitokset:** minkälaisia saa wisseillä ehdoilla olla kaupungin linjain sisäpuolella, 11, 12:n 3 kohta; — sallittuja kaupungin sisä-osissaakin, 12:n 1 ja 2 kohta; — joita ei saa asettaa kaupungin linjain sisäpuolelle, 13.
- Laiturit,** kaupungin, 59.
- Latrinit,** katso Makkihuoneet.
- Lattia,** työkissä ja leiwintuwasssa, 30; — huoneessa, jossa on kaakeluni, 30.
- Lanta-aita,** katso Plancku.
- Piesi:** millä tavoin saapi laittaa, 28:n 1 ja 4 kohta.
- Pisärafennus** voi tapahtua ainoastansa tehdyn ja wahvistetun piirustuksen jälkeen, 42:n 4 kohta.
- Lohkominen,** tontin: milloin se saa tapahtua, 9.
- Sämmönjohto-uuni** wisseillä ehdoilla kiwi- ja kalkkiseos-huoneuksissa luwallinen, 29:n 1 kohta.
- Majistraati:** sen welwollisuudet, 4, 7, 9, 38, 43, 44:n 1 kohta, 52,

- 60, 62, 66, 67, 68, 72; — sen toimiwasta, 2, 8, 12, 15, 25, 26, 29, 48, 49, 50, 54, 55, 56, 58.
- Makkihuoneus, -huone:** älköön semmoista kadun tahi torin puolelle laitettako eikä siinä pidettävä, 18; — miten rakennettawa ja minkälaatuinen, 56.
- Mittarinkirja** ulosannetaan osaksi toimitusmiehestä, 5; — osaksi Majistraatilta, 5; — on wisissä ajassa pidettävä hakijan saatavana, 6; — sen sijallus, 6.
- Mittaus,** tontin, milloin sen tapahtuminen, 4; — kenen toimitettawa, 4; — kuka siinä läsnä olemaan kutsuttawat, 4; — sen toimittamisen tapa, 5; — kustannus siitä, 7; — missä saapi walittaa mittauksesta, 8.
- Muunnos,** katso Muutos.
- Muurari** joutuu saken alaiseksi, jos ei tulipesäin ja takanpiippujen tekemisessä huoli noudattaa rakennusjärjestyksen määräyksiä, 46.
- Muutos:** ennen rakennetun huoneuksen muutokseen (muunnokseen) ei eräissä tapauksissa saa ruweta, ennenkuin piirustus on wahvistettu, 41, wertaa 43:n 5 kohtaa; — muutosta rakennusjärjestykseen pitää ehdoilteltaman Keisarillisen Senaatin Talous-Osastossa, 67:n 1 kohta; — Majistraatin päätökseen haetaan Kuvernöörin tyköä, 67:n 1 kohta; — Kuvernöörin päätökseen Keisarillisen Majesteetin luona, 67:n 2 kohta.
- Paja:** 12:n 1 ja 3 kohta.
- Palokatselmus:** siinä on tontinomistaja welwollinen syynimiesten nähtävillä pitää kartanoa koskewat rakennuspiirustukset, 47.
- Paloluukku,** pellillä peitetty, on laitettawa jokaiseen tulipesälliseen huoneukseen, 36; — siihen pitää menemän tikapuit tahi rappu, 36.
- Perustus:** jos sen kaimamisessa wahinkoa tulee naapurin huoneukselle, on rakentawa welwollinen sen paloksemaan, 52.
- Piha, pihamaa:** sen alan suuruus, 9, 21; — keskele sitä älköön huoneusta rakennettako, 21.
- Piippu,** katso Takanpiippu.
- Piirustus, piirros** uudisrakennukseen pitää wahvistutettaman, ennenkuin ruwetaan rakentamaan, 41; — tarpeellisten piirrosten luku ja laatu, 42:n 1 ja 2 kohta; — jo rakennetun huoneuksen muutoksesta, 42:n 3 kohta; — liärafennuksesta, 42:n 4 kohta; — sitä on tehtävä kaksi kappalletta, 43:n 1 kohta; — on Yleisten rakennusten Yhdistyksen hywäksyttävä ja Kuvernöörin wahvistettawa, 43:n 1, 2 ja 3 kohta; — frunnun ja yleistä tarvetta warten olemaan huoneukseen, 57; — kaupungin tarvetta warten olemaan, 58.
- Pinta-ala** tontilla, 9.
- Pistovaita,** läwisetty, saadaan käyttää katua tahi toria vastaan, jos sisäpuolelle on laitettu puutarha, 19; — rautaisella pistoaidalla (häkitteellä) pitää kiwijalka-ferran sisäänmentävä warustettaman, 38; — on pidettävä puhtaana ja maalinki woinassa, 40.
- Plancku:** missä tontin siwulla ei ole huoneuksia, on se aidattawa, 19; — plancku katua wasten on pidettävä puhtaana ja maalattawa, 40; — semmoinen on pantawa uudisrakennusta warten otetun katu-osan ympärille, 50:n 2 kohta; — mutta se on pois toimitettawa, kun rakennus on saatu weskaton alle, 50:n 2 kohta; — naapurin tonttia vastaan olewan saa purkaa, mutta purkauksen, uu-

maka-

001.

tehdas,
Touko-
zs niine

ikasiini-
kirjaan.

n pitää
ka ovat
rajasta

hannen
isompi.

shuone-
suntoja
llä pal-
lla ole-

... on tarpeen tennasta käytettäessä.

Tehdastontille saa myös rakentaa ainoastaan makasiinin

destaan-panon y. m. kustannus kohtaa rakentajaa, 51; — misjäsuhteesia se tonttien välillä on tehtävä, 54.

Podesti (katosrappu), 17.

Pohjapiirros, 42 1:ksi.

Poikkeus wahvistetusta piirustuksesta älköön tapahtuko, edeswastauksen uhalla, 45.

Poliisimestari, poliisi-wirkamiehet ja palvelijat ovat welwolliset edeswastauksen uhalla katsomaan, että rakennusjärjestyksen ylitse-käymistä ja laiminlyömistä mahdollisuutta myöten estetään, 67:n 1 kohta.

Porstua puusta luwallinen, 17.

Portti, katso Ajoportti ja Porttikäytävä.

Porttikäytävä: paitsi ajoporttia pitää eräissä tapauksissa porttikäytävä läheiselle palokadulle päin laitettaman, 20.

Puuhuoneus: sen rakentamisessa waarinotettawat määräykset, 23, 24; — kadun tahti torin warrella seisovan pitää oleman laudoitettu taikka sawiruukilla tahti tiilillä peitetty, 40.

Rakennusmestari, k. Työnjohtaja.

Rakennussuunnitelma: kaupungin rakennussuunnitelman kartat kertosomuksineen ovat säilytettävät Majistraatin arkistossa, 3; — katuja ja toreja tehtäessä on kaupungin wahvistettu rakennussuunnitelma noudatettavana, 61.

Rakennustyö: on aloitettava wiidesä wuodessa rakennuspiirustuksen wahvistamisen jälkeen, 44:n 2 kohta; — sen kestäessä on lupa sijällä pihassa pitää warastossa rakennusaineita, mutta muuten ei, 50:n 1 kohta; — ja tontinomistaja sitä vastaan rikkoo, 50:n 2 kohta.

Rappu: sen laatu kiwi-huoneuksissa, jotka ovat rakennetut tonteilla, joissa puuhuoneukset ovat luwallisia, 17; — kiwi-huoneuksissa, niin myös eri huonekertain välillä ja ullakoihin, 37; — kadulle päin, 38; katso Paloluukku.

Ränni, katso Ruoru.

Sakko: sen suuruus sille, joka säilyttää halkoja tahti muita tawaroita awonaisissa wajoissa y. m., 16; — joka laittaa owen tahti tulipesän awonaiseen katokseen, 16; — joka rupee nudesta rakentamaan, ennenkuin piirustus on wahvistettu, 45; — jos poiketaan wahvistetusta piirustuksesta, 45, 46; — jos uudisrakennusta pidetään, ennenkuin määrätty katselmus on pidetty ja toimitettu työ hyväksytty, 46; — tontinomistajalle, jos kieltää näyttääksensä omaa kappaleensa wahvistettua piirustusta, 47; — jo rakennetun huoneuksen luwattomasta muutoksesta, 48; — jos tontinomistaja pitää ainewarastoja pihassa, waikk'ei rakennustyötä kestäkään, 50:n 2 kohta; — jos rakennusaineet rakennusajalla wiewät enempää osaa kadusta kuin luwallista on, 50:n 2 kohta; — jos tontinomistaja jättää sijänotetun katu-osan ympärille tehdyn plankun määrätysjä ajassa pois toimittamatta, 50:n 2 kohta; — jos talonomistaja laiminlyö Majistraatin määräämän työn, 66:n 2 kohta; — jos estää kadunlasijaa tekemästä Majistraatin määräämää työtä, 66:n 3 kohta; — miten sakot jaetaan, 70.

Sawunjohto, sawunfulku: pajassa, 12; — maalerrasta, kuinka laitettava, 26; — kuinka ylmalkaan laitettava, 28:n 1 kohta, 31; — kuinka johdettava kiwi-huoneuksissa, 28:n 2 ja 3 kohta; — kalkkiseos-, tiilitähtös- ja puuhuoneuksissa, 28:n 4 kohta; — voidaan toistensa wieristen huoneiden kaakeluuneista yhdistää yhteen tapanpiippuun, 31.

Seinä: siinä pitää kiwi-huoneuksissa olla wisfi paksuus, huonekertain luvun mukaan sekä jos sitä käytetään sawunjohtoon ja niskapuiden kannattamiseen, 27; — pitää kadunpuolisessa rakennuksessa pidettämän puhtaana ja maalattuna, 40.

Sisäänmentävä kiwijalkalartaan on, jos se laitetaan kadun puolelta, warustettava rautahäkitteellä, 38.

Siwupiirros, 42 3:ksi.

Sontasuoja, katso Maakkihuone.

Staketti, katso Pistoaite.

Syyni, katso Katselmus.

Syöttäjä, jonka kanteesta sakkoja tuomitaan, saa puolen niistä, 70.

Säiliö, katso Raimo.

Takanpiippu: kuinka rakennettava, 31; — sen korkeus ja paksuus yleiseen, 31; — miten pajassa, 12:n 3 kohta.

Takka, katso Liesi.

Talonomistaja (huoneuksen-omistaja): mihin muutoksiin huoneuksen sisustuksessa hän saa ilman eri luvatta ryhtyä, 41; — arkkitehdin syynin jälkeen, 43:n 5 kohta.

Tiilitähtös-huoneus: mihin semmoisen saa rakentaa, 10; — määräyksiä rakentamisen suhteen, 23, 24:n 1 kohta, 28:n 1 ja 4 kohta.

Todistus siltä, joka tulee työn johtajaksi, pitää tontinomistajan antaa Majistraatiin, 43:n 4 kohta.

Toimituskirja mittauksesta on kahdessa wiikossa annettava tontinomistajalle, 4; — mitä tammöisten katselmuskirjain pitää sisältämän, 4; — rakennustontin katselmuksesta, ennenkuin rakennustyöhön lupa annetaan, 43:n 1 kohta; — kaupungin katujen ja torien y. m. katkastuksesta annettava Majistraatiin ennen 1 p. Heinäkuuta, 66:n 1 kohta.

Toimitusmies: milloin hänen on asia tontin mittauksessa antaa mitarinkirja, 5; — hänen welwollisuutensa huoneuksen katselmuksessa, jota rakennetaan, 44:n 1 kohta; — torien ja katujen, 66:n 1 kohta.

Tontinmittaus: joka ei siihen tyydy, tehköön wisfissä ajassa muistutuksen sitä vastaan Majistraatin luona, 8.

Tontinomistaja antakoon, ennenkuin rakennustyö aloitetaan, Majistraatille kirjallisen todistuksen siltä, joka tulee työn johtajaksi, että hän on siitä edeswastauksessa, 43:n 4 kohta; — on welkapää edeswastauksen uhalla asianomaisille näyttämään oman kappaleensa piirustusta, 47; — on oikentettu, nudesta rakentajansa, ottaman sijään osan katua pitkin tonttiansa, 50:n 1 kohta; — hänen pitää kolmesa wuodessa siitä kuin tämä rakennusjärjestys on käynyt woimaansa, jos wienärikanawa tontin siwutse on laitettuna, tekemän Raimo tahti säiliö lifaisen weben kokuomista warten, 56; — woimassa pitämän katua, 62; katso Katu-oja, Plancku, Trotoari y. m.

maka-

001.

tehdas,
Touko-
ys niine

akasiini-
kirjaan.

n pitää
ka ovat

hannen
isompi.

shuone-
suntoja
llä pal-
lla ole-

Tontti: kufin semmoinen on tonttifirjaan otettava, 3; — milloin se on mitattava, 4, 7; — miten on meneteltävä, kun kaupungille kuuluva tontti ysfityfelle luovutetaan, 7:n 1 kohta; — frunulle tahi julkifelle laitoifelle, 7:n 2 kohta; — tonttien yhdistys ja yhteenrakentaminen, 9; — niiden jafko fen rakennusaineen fuhteen, jota niihin rakennettaessa saa käyttää, 10; — miten kartanorakennus tontilla fijoitettava, 14; — miten tontille on rakentaminen, 15, 16, 17, 18; — on wiffiffä Majiftraatin määräämässä ajassa aidattava, 19, 49; — tontilla, jos ei fiihen rakenneta pelffia kiwi-huoneuksia, pitää paitfi ajoporttia myös eri porttifäytävä laitetaman läheifelle palokadulle päin, 20; — missä ainoastaan kiwi-huoneuksia, pitää paitfi ajoporttia laitetaman läpifäytävä läheifelle tontille tahi kadulle, 20; — aika, jonka kuluesfa kartanorakennuksen pitää olla tehtynä, 49:n 1 kohta; — jos tontti myöhdään rakennuswelmollifisuuden laiminlyömifen tähden, niin ei fe saa ostaa, jonka waralle myöminen tapahtuu, 49:n 2 kohta.

Tonttifirja löytyköön, 3; — pitää olla laitettu eri päällysnimillä wapaista ja epäwapaista tontteja warten, 3; — on kahdesfa samoin kuuluvassa kappaleessa pidettävä, 3; — mitä fiihen pitää otettaman, 3; — sillä on todistuswoma tontin afeman ja fuuruuden fuhteen, 3; — missä fäilytettävä, 3.

Tori: waarinotettawaa fitä tehtäessä, 61; — fen tasoitus y. m., 62:n 2 kohta; — pitää, kun fiinä on yleifempi jalankäwijiäin kulkupaikka, warustettaman neljää jalkaa lewellä polulla kulmitusta kiwestä, 63:n 3 kohta; — wuotuiifefi katsastettava, 66.

Trotoari: semmoifella on jokainen pitkin tonttilinjaa olewa katu warustettava, 63:n 1 kohta; — fen leveys, 63:n 1 kohta; — fen kaltaisuus, 63:n 1 kohta; — miten trotoarin eräiffä kaupungin ofiffa pitää olla warustettu, 63:n 2 kohta; — jos jofin rappu täyttää fen kokonansa tahi enemmäffä ofaa, 63:n 3 kohta.

Tulipesä: awoimiffa katofiffa ja ulkokuoneiffa kielletty, 16, 24:n 2 kohta; — kiwifalassa, 26; — miten laitettava, 28; — awonainen ilman sawuhormia ei luwallinen, 28:n 1 kohta; — ennestään olewaa ei saa muuntaa y. m., ennenkuin piirustus on wahwistettu, 41.

Tulitikkutehdas, mihin saa afettaa, 11.

Työffäri ei ole luwallinen muualla kuin ajoportiffa, 64.

Työnjohtaja, joka poiffee wahwistetusta piirustufesta, saa jalkoa, 45; — joka jatkaa uudisrakennus-työtä, ennenkuin määrätty katselmus on tapahtunut, 46.

Uhtajakko, katso Sakko.

Ulkokuoneufset ovat parhaastansa rakennettawat tontin fiffäfwuille, 18; — jos niitä on rakennettuna tontin ulkofiwulla, niin että owia on ulospäin, rippuu tutfinnosta, saawatko sellaiifet owet wiefä pyffä, 18; — kalkkifiofesta, pystypuuaineista tiilitäytöfien kansfa ja puusta: määräyffä niiden rakentamiffesta, 24:n 2 kohta; — tulipesä ulkokuoneessa kielletty, 24:n 2 kohta; — jos asuinhuoneita laitetaan ulkokuoneusten päälle, owat fiinä olewat fäilyhuoneet holwattawat, 24:n 2 kohta.

Ullakko: kun eri tonttien kiwi-huoneufset rakennetaan yhteen, owat huoneufien ullakot toiffistansa erotettawat, 22:n 2 kohta; — feinäin

pitoa warten, on kiwi-huoneufessa wälitettävä wefifattoon ulottuwalla kahtatoista tuumaa paffulla muurilla, 24:n 2 kohta; — päiwänwalon pitää sinne päästä, y. m., 32.

Ullakonlatta, katso Ylislatta.

Ullakonpohja kiwi-huoneufessa on warustettava palokatolla, 27.

Uudestaanteko, katu-ofan, johon Majiftraati ei ole määrännyt, toimitettakoon ainoastaan foweljaalla wuoden ajalla ja ilmoitufien perästä, 66:n 5 kohta.

Uudisrakennus: ennenkuin fitä tehdään, on tontti mitattava, 4; — fiihen ruwettakoon wasta fitten kuin piirustus on wahwistettu, 41; — fitä wastaan rikkonut saa jalkoa, 45; — jos fitä edellenjä jätetään, ennenkuin määrätty katselmus on tapahtunut, 46.

Uuni, katso Liesi.

Waja, katso Katos.

Walitus: missä saa tehdä tontinmittaufesta, 8; — Majiftraatin päätöfestä, 69:n 1 kohta; — Kuwernöörin päätöfestä, 69:n 2 kohta.

Warat: niiden puuttuessa fuoritetaan jalko wankeudella, waan ei kuitenkään webellä ja leiwällä, 70.

Warfinainen kaupunki: mitkä kaupungin-ofat fiihen kuuluwat, 1:n 2 kohta.

Wefi: lifaista wettä ei saa kaataa maffihuoneihin ja fontasuojiin, 56; — fyöfiffä, leiwintuwassa y. m. käytettyä ei saa johtaa maan päällitfe kadulle, 65:n 3 kohta.

Wiemärfanawa, peitetty, on laitettava niihin kaupungin ofiin, joita pohjawefi waiwaa ja joiffa weden juokfu maan päällitfe ei ole riittäwäinen, 65:n 2 kohta; — fiihen pitää johdettaman fiwufanawia, jotka wiemät weden talontonteilta, 65:n 2 kohta; — kustannufien pääfanawan laittamiffesta wastaa kaupunki, fiwufanawista tontinomistaja, 65:n 2 kohta; — yhden tahi useamman korttelin läwitje tehtyä tulee tontinomifajajan, joka fitä hywälfseen käyttää, womasfa pitää fiftä fen ofalta, joka käy hänen tonttinsa läwitje tahi pitkin fitä, 65:n 2 kohta; katso Yläasuja.

Yhteenrakentaminen: kahden tahi useamman tontin, 9; — kiwi-huoneufien ja muun huoneufien, 22; — kalkkifiof- tahi tiilitäytös-huoneusten ja puuhuoneusten, 23.

Ylihallitus, yleiften rakennusten, 43.

Ylislakat owat, missä niitä on, katettawat metallipellillä, 36.

Yläasuja ottaa ofaa kustannufiin kadun poiffitje johdetusta fanawasta, 65:n 2 kohta.

maka-

001.

tehdas,
Touko-
ys niine

akasiini-
kirjaan.

n pitää
ka ovat
rajasta

hannen
isompi.

shuone-
suntoja
llä pal-
lla ole-

Tehdastontille saa myös rakentaa ainoastaan makasiinin

182/40

Rakennusjärjestys Helsingin kaupungin tehdas-, makasiini- ja varastotontteja varten.

Keisarillisen Senaatin vahvistama marraskuun 18 päivänä 1901.

Tonteista, jotka kaupungin asemaan on merkitty tehdas-, makasiini- tai varastotonteiksi, on voimassa kaupungille Touko-kuun 3 päivänä 1895 annettu yleinen rakennusjärjestys niine poikkeuksineen kuin alempana mainitaan:

1 § (3 ja 122 §§ *).

Jos tontti on kaupungin asemaan otettu tehdas-, makasiini- tai varastotontiksi, on se merkittävä kaupungin tonttikirjaan.

2 § (7 §).

Tehdastontista laaditun tonttikartan ja mittakirjan pitää näyttämän ne viereisellä tontilla olevat rakennukset, jotka ovat tehdyt kymmenen metrin (10 m.) piiriin, mitatun tontin rajasta laskien.

3 § (9 §).

Tehdastonttia ei saa jakaa, ellei jokainen osa ole tuhannen viiden sadan neliömetrin (1,500 m²) suuruinen tai sitä isompi.

4 §.

Tehdastontille saadaan rakentaa ainoastaan tehdashuoneuksia ja makasiineja kuin myös konttoorihuoneita sekä asuntoja ja ulkokuoneita tehtaan johtajaa varten ja sellaisille siellä palveleville apulaisille ja työmiehille, joiden alituinen paikalla oleminen on tarpeen tehdasta käytettäessä.

Tehdastontille saa myös rakentaa ainoastaan makasiinin tai kulkunäköä varten sitä varastopaikkana.